

THE VOICE OF SLOVENIA

novice in zanimivosti iz slovenije, o slovincih v avstraliji in po svetu
news from slovenia, about slovenians in australia and around the world

ZA OBSTOJ SLOVENSKEGA JEZIKA IN KULTURE - ZA ŽIVLJENJE SLOVENSKE SKUPNOSTI V AVSTRALIJI - ZA VSE SLOVENCE!

Leto 9 / št. 170/171 Julij/Avgust 2001 Cena: \$ 5.00 Sydney - Avstralija <http://www.glasslovenije.com.au>

50 let
slovenskih
frančiškanov
v Avstraliji

Brezje - Sestra Hilarija in pater Ciril Božič: "Vsem Slovincem v Avstraliji lep pozdrav!"

Iz dokumentarca o patru Cirilu

Melbourne - Predaja najstarejše trte na svetu Avstralcem

Na slovesnosti ob 10. obletnici RS: Milan Razdevšek, direktor urada za turizem predaja Avstralcem najstarejšo trto na svetu

MELBOURNE /VINKO RIZMAL/ - V dogovoru z županjo občine Yarra Ranges Di Moore in direktorjem McWilliam's Wines, sporočamo, da bo svečana posaditev potomke najstarejše vinske trte iz mariborskega Lenta v nedeljo 23. septembra 2001 v Lilydale. Kot smo že poročali, je predstavnik mariborskega župana Milan Razdevšek, na proslavi 10. obletnice samostojne Slovenije,

predal predstavnikom občine Yarra Ranges potomko Stare trte iz Maribora. Trto bomo posadili na posebej obeleženem prostoru McWilliam's Wines - Lilydale. Že sedaj vabimo slovenske rojake, da se nam pridružijo, tako da bo posaditev potekala kar se da živahno. O podrobnostih in poteku slavnostne posaditve bomo pravočasno poročali. Naj uspeva najstarejša trta na svetu!

Sydney - Otvoritev prenovljenega glasbenega konzervatorija tudi z violo koncertom slovenskega kompozitorja

SYDNEY /GLAS SLOVENIJE/ - V nedeljo, 26. avgusta bo uradna otvoritev prenovljenega sydneyjskega Glasbenega konzervatorija. Na otvoritvi bosta Zbor in Simfonični orkester konzervatorija iz Sydneyja izvajala Beethovno deveto simfonijo. Pred tem pa bo na programu pet minutna kompozicija študenta našega rojaka Božidarja Kosa, sicer predstojnika Oddelka za kompozicijo in glasbeno tehnologijo na istem konzervatoriju. Za tem bo sledil ves teden festival - vsak dan bodo na programu po trije koncerti. Na programu zadnjih dveh koncertov 31. avgusta in 1. septembra bo violo koncert Božidarja Kosa, izvajala ga bosta nemški violist Wolfram Christ in Simfonični orkester sydneyjskega konzervatorija.

Melbourne - Znanstveno delo Jožice Paddle Ledinek O.A.M. v novem muzeju

MELBOURNE /GLAS SLOVENIJE/ - Jožica Paddle Ledinek, ki v laboratoriju melbournške univerze Monash vzgaja novo kožo za opečene ljudi, se je pred kratkim v Sloveniji udeležila znanstvenega srečanja strokovnjakov, ki se ukvarjajo s hrustancem in vzgojo hrustančevih celic in njihovi uporabi pri regeneraciji hrustančevih poškodb v kolenih. V Melbournu pa je njeno delo razstavljeno že od 29. marca letos v novem muzeju, v odelku za Mind and Body Gallery. Razstavo je odprl Sir Gustav Nossal.

Avstralski Slovenec župan v Geelongu

GEELONG /GLAS SLOVENIJE/ - Sin slovenskih staršev Srečko Jernej Kontelj je bil že do sedaj zelo aktiven v sredini kjer živi. Doktoriral je iz pravnih znanosti, je tudi član različnih avstralskih etničnih svetov, pred leti smo spremljali njegovo politično pot. Pred kratkim pa je Srečko postal župan viktorijskega industrijskega mesteca Geelong, kjer je slovenska skupnost zelo aktivna.

Seminar v Ljubljani

Srečanje novinarjev in urednikov slovenskih izseljenskih medijev

LJUBLJANA/SYDNEY /GLAS SLOVENIJE, S.G./ - Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in Urad za informiranje pripravljata od 3. do 8. septembra 2001 v Ljubljani strokovno srečanje novinarjev in urednikov slovenskih izseljenskih medijev. Udeležencem krije stroške prevoza in bivanja organizator. Vseh udeležencev seminarja naj bi bilo 20, samo iz Avstralije pa se jih je prijavilo kar 17. Izbrani kandidati iz Avstralije:

Rosemary Poklar (SA), Evelyn Koje, Lenti Lenko, Elica Rizm, Meta Lenarčič (VIC), Tania Smrdel, Stanka Gregorič in Florjan Auser (NSW).

Ker je bila dana prednost in vzpodbuda "mladim" - pripadnikom druge in tretje generacije, tako so sporočili iz Urada, upamo, da bodo "mladi" po vrnitvi s seminarja res poprijeli za delo in pomoč starejšim Slovenkam in Slovincem, ki dolga leta na svojih plečih nosijo pretežno odgovornost in delo za dobrobit slovenske skupnosti in slovenskega naroda.

**Morda niste vedeli ...
Pekre pri Mariboru so
bile odločilne za
osamosvojitve Slovenije**
Str. 20

**Prvi umor politika v
206-letni avstralski
zgodovini se je zgodil leta
1994 - umorjen Avstalec
slovenskega porekla**
Str. 31

Iz dnevnika
urednice
Stanke Gregorič

Sosedi dorekli mejo

Iz
priloge
Primorskih
novic
Sobota

Skica nove morske in kopenske meje med Hrvaško in Slovenijo. To je šele predlog okvirnega sporazuma, ki ga bosta morali potrditi obe vladi. Nekateri v Sloveniji so z mejo zadovoljni, drugi ne. Več v tej številki.

Nedelja, 8. julij

Avstralski *The Sunday Telegraph* na svojih straneh *Travel* poskrbi za najslabšo predstavitev Slovenije v avstralskih medijih. Poppy Gee govori o razbojniškem baronu Erazmu Luigerju, o Predjamskem gradu, o neki gospe po imenu Dizdarevič, ki kuha dober "slovenski zajtrk" – in ta tekst "postavi" ob sliko Blejskega jezera z otočkom, pod katero zapiše:

"Serene: A Slovenian church spire looms over thee glassy surface of the river."

Ne samo da je Blejsko jezero za pisca reka, niti pod sliko Predjamskega gradu na drugi strani časopisa ne zapiše, da je to v Postojni. Nasploh v celem članku ni besedic BLED in POSTOJNA. Zato pa piše pod sliko Predjamskega gradu v Postojni sledeče:

"Fabled: Predjama Castle hangs on the edge of a precipitous cliff-face."

Predpostavljam, da je bil pisec tega članka – beri packarije turističnega novinarstva, plačan, morda celo nagradjen s kakim brezplačnim "izletom" v Slovenijo.

Torek, 24. julij

Še o samitu Bush-Putin: V slovenski tedenski reviji *Jana* zasledim zanimivo sliko patra Cirila Božiča iz Brezj in soproge ameriškega predsednika. Laura Bush je poskrbela za nemajhno presenečenje, ko je izrazila željo, da bi si rada ogledala narodno svetišče na Brezjah, še posebej zato, ker ta obisk sploh ni bil načrtovan. Pater Ciril ji je razkazal baziliko (najbolj so jo navdušile orgle), potem pa se je gospa Bush še vpisala v knjigo pomembnih gostov, kupila nekaj spominkov, v dar dobila monografijo Brezj in pomanjšan odlitek Svete družine, kipa Staneta Kolmana, za konec pa je patra v slovo celo poljubila. Upajmo, da nam bo to razkril sam pater Ciril, ko se bo čez nekaj tednov spet preselil med nas – čaka ga Versko in kulturno središče sv. Cirila in Metoda v Melbourneu. Dobrodošel!

Ponedeljek, 6. avgust

Pričujoča številka nosi na svojih straneh veliko informacij o naših slovenskih patrih - frančiščanih. Veliko je razlogov za to: Laura Bush na Brezjah, odhod patra Cirila Božiča z Brezj na novo službeno mesto v Melbourne, 50. obletnica slovenskih frančiškanov v Avstraliji, projekt o patru Valerijanu in še srebrna obletnica patra Janeza Tretjaka iz Adelaide, nenazadnje pa tudi četrta obletnica od smrti patra Valentina Bazilija. Kot vidite, so slovenski frančiškani kar tesno povezani z življenjem avstralskih Slovencev in v verskih središčih se kar naprej nekaj dogaja.

Sreda, 8. avgust

Izgleda, da bo večina mojih izpisov iz dnevnika za to številko posvečena patru Cirilu Božiču. Namreč, ko berem *Delofax* od sobote, 4. avgusta 2001, ne morem verjeti, da je pod **Prebliške** zapisano kaj takega v letu 2001. Novinar piše o gvardijanu frančiškanskega samostana na Brezjah patru Cirilu Božiču, ki naj bi v julijski številki GG (priloga Gorenjskega glasa) razkrival zakaj hodi na Brezje direktor slovenske policije Marko Pogorevc (in novinar Delofaxa v oklepaju dodaja: o tem, zakaj to včasih stori v uniformi pa nič). Pater mora pojasnjevati zakaj s Pogorcevcem prijateljujeta. Zakaj pa ne bi? In zakaj ne bi smel hoditi direktor policije na Brezje? In zakaj ne tudi v uniformi? Človeka dobesedno prevzema srh in temna slutnja, kam gre naša Slovenija. In da se v njej dogajajo takšne stvari, ki sodijo morda še kvečjemu v obdobje po drugi svetovni vojni. Da se že lep čas današnja politika spravlja nad Pogorcevca, je sicer razvidno iz slovenskih medijev. Namreč na vso silo mu želijo naprtiti, da si je kupil stanovanje protizakonito. V Avstraliji bi rekli: *Who is talking!* Čeprav smo na zahodu vajeni strankarskih razprtij, nam take vrste "metod" vlivajo strah, ravno tako kot nasprotujoča si mnenja o novi meji, pa o denacionalizacijskih postopkih ob vrnitvi slovenskih gozdov in drugih nepremičnin slovenski Cerkvi. Mi, ki to opazujemo od daleč, vidimo zadeve s popolnoma drugačnimi očmi kot doma – in tudi mislno del slovenskega naroda, mar ne?!
Vaša Stanka *Gu mi*

Fotografija iz revije *Jana*

Brezje:
Laura
Bush in
p. Ciril

Iz uredništva

Pričujoča številka Glasa Slovenije je dvojna, julij-avgust 2001. Prvzaprav bi lahko rekli tako tudi za junijsko številko, v kateri je bilo kar 36 strani branja – slavili smo 10-letnico slovenske države. Ampak tudi prejšnja, majska številka, ni imela samo predvidenih šestnajstih strani, ampak kar osemindvajset, torej je bila kot dvojna – pač, ker je bila 8. obletnica Glasa Slovenije.

Zadnje tri številke vam torej ponujajo obilo informacij in prav gotovo tudi prijetnih občutkov in zanimivega branja. Kot smo zapisali na prvi strani te številke, se bosta Stanka Gregorič in Florjan Auser udeležila seminarja novinarjev in urednikov iz tujine v Sloveniji, ki bo septembra letos. Zaradi tega septembrska številka ne bo izšla pravočasno. Še vedno tudi ni jasno kako dolgo se bo urednica zadržala v Sloveniji, zato vas bomo zaprosili za potrpljenje. Pri *Glasi Slovenije* nimamo te sreče kot jo imajo pri *Mislih*, da jim je na voljo več oseb, ki so pripravljene pripraviti novo številko, zadnje čase so imeli tudi to možnost, da so lahko osebo "zaposlili" honorarno. Tudi se ne moremo meriti z revijo *Rodna gruda*, ki jo izdaja SIM in ima redno zaposlene poklicne novinarje (tudi teh je več). Pri *Glasi Slovenije* urednica nima nadomestitve! Prav gotovo bo nekaj naslednjih števil, po vrnitvi iz Slovenije, zato bolj zanimivih. Prepričani smo, da bodo polne doživetij, fotografij, novih kontaktov, načrtov in nasploh takšnih in drugačnih vtisov. V drugi polovici avgusta bomo seveda posvetili svoj čas pripravam na seminar, kot veste pa bo potrebno ob 50-letnici naših frančiškanov tudi pripraviti prvi del dokumentarca *Halo, tukaj Rafael!* To je delo Florjana Auserja, ki zadnje čase posveča veliko časa patru Valerijanu Jenku in intervjujem z rojaki, ki pričajo o svojih srečanjih in izkušnjah s patrom. Navadno bi bilo to delo za celo televizijsko ekipo. Prva dokumentarna oddaja bo na sporedu Slovenske TV Sydney v ponedeljek, 27. avgusta, ob 18.00 uri.

Prav ti zapisi bodo obogatili naše slovenske arhive, saj je govora o dolgoletnem predanem delu frančiškana, ki je položil pred Slovence v Avstraliji 40 let svojega življenja. Slučaj s pok. patrom Bazilijem nas je izučil – namreč o njegovem življenju in delu imamo malo zapisov, predvsem pa ne video posnetkov. Prav tako jih tudi nimamo o nekaterih drugih zanimivih rojakih, ki so žal že pokojni. Tako kot pri projektu *Slovenci v Snowyju - preden nam uide čas*, ne smemo dovoliti, da nas življenske usode prehitijo. Hvala za vaše razumevanje!

NUJNO OBVESTILO NAROČNIKOM!

Glas Slovenije nismo podražili vse od prve številke naprej – torej osem let, čeravno so se podražili pošta, telefon, internet, razni elektronski aparati, papir, kuverte, tisk, bencin, zavarovanja in razne storitve.

Kljub temu naročniki vsako leto zamujajo s plačilom naročnine. Večini se izteče naročnina meseca julija, tako tudi letos. Zaradi zamudnih plačil ima uredništvo velike težave, včasih je celo nemogoče pripraviti in razposlati novo številko.

Tudi posojanje časopisa sorodnikom in prijateljem ne koristi življenju slovenskega tiska v Avstraliji. Vsak naj bi se sam naročil nanj! Ali pa ga naročniki naročijo sorodniku ali prijatelju – za darilo!

Prosimo spoštovane naročnike,
da čim prej poravnajo naročnino
na Glas Slovenije

\$ 55.00 (vklj. GST)

Naročnina je plačljiva tudi s
kreditno kartico
Telefon: (02) 9674 9599

Pošta in čeki včasih še vedno
prihajajo na napačen naslov,
pravilen naslov je:

**Glas Slovenije, P.O.Box 167
Winston Hills NSW 2153**

**Veleposlaništvo
Republike Slovenije
Canberra**

Odpornica poslov:
Helena Drnovšek Zorko
Drugi sekretar:
Marko Polajžer
Advance Bank Centre -
Level 6
60 Marcus Clarke Street
Canberra City
Telefon: (02) 6243 4830
Fax: (02) 6243 4827

**Embassy of
Republic of Slovenia
P.O.Box 284 Civic Square
Canberra ACT 2608**

Domača stran na internetu:
<http://slovenia.webone.com.au>

E-mail:
embassyofslovenia@webone.com.au

Veleposlaništvo je odprto vse
delovne dni od 9.00 - 17.00
uradne ure so od 10.00 - 14.00

**Konzulat Avstralije
Častni konzul
Viktor Baraga**

Trg Republike 3/XII,
Ljubljana 1000 Slovenija
Telefon: + 386 1 425 4252
Fax: + 386 1 426 4721

**Republika Slovenija
Ministrstvo za zunanje zadeve
Urad Republike Slovenije
za Slovence v zamejstvu
in po svetu**

**Magdalena Tovornik
državna sekretarka**
Gregorčičeva 25
1000 Ljubljana Slovenija
Tel: + 386 1 478 22 91
Fax: + 386 1 478 22 96
E-mail: urad.slovenci@gov.si

**Slovenska izseljenska matica
Cankarjeva 1/II, p.p. 1548
1001 Ljubljana, Slovenija
RODNA GRUDA**
Tel.: + 386 1 241 02 86
Fax: + 386 1 425 16 73

Pišejo nam

Slovenska medijska hiša, Sydney! Pozdravljena Stanka in Florjan, izredno me veseli, da sta sprejela povabilo od Urada za Slovence po svetu in da se bosta udeležila seminarja novinarjev in urednikov iz tujine, ki bo v začetku septembra. Mislim, da se bo veliko rojakov strinjalo z menoj da sta si to pot v Slovenijo več kot zaslužila, saj sta med avstralskimi Slovenci že lepo vrsto let medijsko najbolj aktivna. Posebno me veseli, da ves čas svojega dela ne pozabljata na našo drugo in tretjo generacijo in se trudita, da bi jih čim bolj obveščala in vključila v medijsko delo. Angleško prilogo *The Voice of Slovenia* tudi jaz rada berem. Na Slovenski TV 31 pa imamo mlado in prikupno Miriam Stariha, ki je ne cenim samo jaz, ampak tudi gledalci drugih narodov, ki spremljajo te oddaje. Prav zaradi tega, ker so oddaje v angleščini menim, da se na tak način odlično predstavlja naša slovenska kultura. In prav to je tudi najboljši način promocije Slovenije v angleško govoreči deželi – Avstraliji. Florjan Auser je prišel med nas pravočasno da uvede slovenske televizijske oddaje. Hvaležna sem mu tudi za vse njegove projekte s katerimi gradi bogat arhiv avstralskih Slovencev, saj tega pred njim ni naredil še nihče na tak način.

Naj se ustavim še pri svoji družini, snaha in vnuki so Avstralsci a vseeno radi slišijo in zvedo kaj o Sloveniji. Predvsem radi berejo in zbirajo odlično revijo v angleščini, ki jo izdaja Slovenska izseljenska matica pod naslovom Slovenija. Seveda moji niso niti internetno nepismeni in kadar želijo kaj izvedeti o Sloveniji, se zatečejo na te elektronske strani. Meni pa leta ne dovoljujejo, da bi se osebno izraževala v tej smeri pa tudi mojemu značaju ta "šport" ne leži.

Stanka in Florjan, želim vama srečno pot v Slovenijo – in veliko uspeha! Pri moji starosti mora človek razbremeniti srce in povedati to kar želi. Pravijo, bolje danes kot jutri. Te besede naj veljajo kot moja srčna zahvala za vse kar sta kdajkoli storila za Slovence v Avstraliji. Srečno vrnitev!

Pavla Gruden, Sydney

Spoštovana gospa Gregorič in gospod Auser, pošiljam Vam naročnino za sledeče leto ter Vam čestitam na priznanju, ki ste ga prejela od Urada za Slovence po svetu RS ob 10-letnici slovenske države. Saj ste ga res zaslužila.

Prav lep pozdrav

Božidar Kos, The University of Sydney, Conservatorium of Music (Composition Unit, Chair)

Draga Stanka, čestitam za prejeto priznanje ob 10. obletnici slovenske samostojnosti. Vem, da so to predvsem besede in dobre geste - toda za ljudi, ki nekaj delajo iz srčnega prepričanja in ljubezni ni nikoli dovolj besed. Mislim, da bo septembrski obisk domovine šele tisto pravo priznanje za dosedanje delo. Tudi jaz se veselim tega srečanja. In vi, ki živite zunaj - vidite nekatere stvari drugače kot mi, ki tu živimo in spremljamo dogajanja. Upam, da ne boste preveč kritični.

R.Š. Narodna univerzitetna knjižnica, Ljubljana

Draga Stanka, Zares sem bila vesela, ko sem zagledala "Glas Slovenije". V njem je mogoče najti vsakega po malem, Slovenci po svetu pa so verjetno najbolj veseli novic iz Slovenije. Če ne bi sama sodelovala pri naših "Tretješolcih", sploh nebi razumela koliko truda, znanja in časa je potrebno, za kaj takega, ČESTITAM!

Veseli me, da ste prejela priznanje ob 10. obletnici neodvisnosti. Resnično ste si to tudi zaslužila ob vsem, kar ste storila za Slovence doma in po svetu.

D.O. Slovenija

Draga g. Stanka Gregorič, Pošiljam naročnino in nekaj za tiskovni sklad. Lepa hvala za zanimivo branje in za Vaše tako pošteno delo skupaj z g. Auserjem. Pozdrav in najboljše želje **P.M. QLD.**

Pozdravljena Stanka, Marcela Bole iz Melbournea vas pristrčno pozdravljam in čestitam vsem za res zaslužena priznanja. Hvala Stanka, ker lepo opišete vse kar se dogaja na levi in na desni - cenim vašo odkritosrčnost in ker niste enostranski. Žal mi je samo to, da sem onemogla in ne morem slediti svemu kar se dogaja. Sem že skoraj slepa, ampak me je še vedno ena sama korajža. Pristrčen pozdrav in objem **Marcela Bole, Melbourne**

Prejeli smo za objavo

Council of Slovenian Organizations of Victoria Australia Inc.

Svet slovenskih organizacij Viktorija - Avstralija Inc.

P.O.Box 79, Rosanna VIC. 3084 Australia

V vednost vsem

Odbor Sveta slovenskih organizacij Viktorije v Avstraliji (SSOV) sporoča vsem Slovincem o dogodkih med Slovenskim narodnim svetom Viktorije (SNS VIC) in nami - SSOV-jem, v času priprave proslave za 10-letnico samostojne RS.

Zelo nam je žal, da Veleposlaništvo v Canberri, Ministrstvo za zunanje zadeve v Sloveniji in Versko in kulturno središče Kew, katerim smo predhodno sporočili o naših nespornostih, niso reagirali oziroma posredovali, da bi skupno pripravili in praznovali ta, za nas Slovence zgodovinski dan pod enim imenom "slovenska skupnost".

Tudi ni prav in v bodoče ne bomo dopustili, da v poročilih objavljajo, da so vse slovenske organizacije (pet slovenskih društev) prisostvovala na proslavi, ker se to ni zgodilo.

Graditelji vseh slovenskih dvoran v Viktoriji so zelo razočarani, da tako velike proslave kot 10 let samostojne RS potekajo v tujih dvoranah, kljub temu, da je Slovensko avstralsko športno društvo Jadran ponudilo svojo dvorano brezplačno - ponudba je bila zavrnjena. Tako dejanje kličemo "grobarstvo slovenskih dvoran". Dvorana v Prahranu v Melbourneu je bila predstavljena v reklamah, češ, da so se tam pred leti prvič srečali Slovenci, se tam veselili in planirali ustanovitev in bodočnost svojih društev, kar se je v resnici zgodilo v predmestju Kensingtona (to potrjujejo še živče priče).

Upravni odbor SNS VIC je načrtoval, da se 10-letnica RS praznuje pod imenom SNS VIC a ne kot "slovenska skupnost", kjer bi bile vključene vse slovenske organizacije v Viktoriji.

Nekatera društva in klubi iz Viktorije se že bližajo zlatemu jubileju. S pridnimi člani in zvestimi prijatelji so si z ljubeznijo zgradili slovenske domove s prostornimi dvoranami, kuhinjami, knjižnicami, arhivi, raznimi športnimi poslopji ter učilnicami za dopolnilni pouk, kjer se mladina zbira, sodeluje in pomaga svojim prednikom. Zato si ne bodo dovolili, da bi bili komu hlapci.

Naj omenimo besede dr. P. Vencija (Misli, sept. 1993, stran 231): "Kar zadeva društva, menim, da so dobro in uspešno sodelovala že v preteklosti in, da ni treba v tem pogledu ničesar spreminjati." S Slovenskimi pozdravi

Predsednik SSOV
Peter Mandelj
Melbourne, 14. 07. 2001

So-tajnica
Lucija Srnc

Participating Organisations:

SLOVENIAN AUSTRALIAN SOCIAL AND SPORT CLUB JADRAN INC.
SLOVENIAN TWIN CITY CLUB ALBURY-WODONGA

SLOVENIAN ASSOCIATION MELBOURNE INC.
SLOVENIAN CULTURAL & SPORTS ASSOCIATION IVAN CANKAR GEELONG INC.
SLOVENIAN AUSTRALIAN CULTURAL & SPORTS ASSOCIATION PLANICA SPRINGVALE INC.

šobe-camece-zimmet-coomš-apaclma

Kmečki tužizem ŽEROVC

4260 Bled mlinška 15

slovenija

telef. 00386-64-741-704

Spoštovani dopisovalci, ko nam pišete, prosimo, naznačite če vaše pismo ni za objavo. Namreč v uredništvu razumemo, da so vsa pisma, ki nam jih pošiljate za rubriko bralcev. Hvala za razumevanje, oglašite se nam! Uredništvo

Državni zbor RS: Vseslovensko srečanje ob 10. obletnici samostojnosti

LJUBLJANA, 03. JULIJA

/STA/DRAGICA BOŠNJAK/ -

V slovenskem parlamentu je potekalo srečanje Slovencev z vsega sveta, ki ga je pripravila državnozborna komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Gre za prvo tovrstno srečanje, ki so se ga udeležili predstavniki slovenskih društev in organizacij iz Avstrije, Italije, Madžarske, Hrvaške, BiH, Makedonije, Nemčije, Švice, Francije, Švedske, Argentine, Avstralije, ZDA in Kanade.

Po grobih ocenah zunaj meja Slovenije živi pol milijona Slovencev. Srečanje se je začelo s pozdravnimi besedami predsednika **DZ Boruta Pahorja**, ministra za zunanje zadeve **Dimetrija Rupla**, predsednika zgoraj omenjene parlamentarne komisije **Franca Pukšiča**, vodje urada za Slovence v zamejstvu in po svetu **Magdalene Tovornik** in ministrice za šolstvo, znanost in šport **Lucije Čok**. Udeležence, med njimi so bili tudi pomožni škof, pristojen za odnose s Slovenci po svetu, **Alojzij Uran** in predstavniki diplomatsko-konzularnih predstavništev v sosednjih državah, je nagovoril tudi prvi predsednik slovenske vlade **Lojze Peterle**.

Predsednik DZ Pahor je uvodoma izpostavil **neprecenljiv prispevek Slovencev po svetu pri mednarodnem uveljavljanju Slovenije pred 10 leti**, sicer pa je menil, da bo moral parlament v prihodnosti sprejeti tako resolucijo o uresničevanju ustavnih obveznosti Slovenije do Slovencev po svetu, kot tudi krovni zakon o Slovencih po svetu, in v proračunu zagotoviti zadostna sredstva za delo organizacij slovenskih rojakov po svetu.

Slovenci so zlata zrna, ki ostanejo na situ globalnih premikov. Slovenstvo je kot zlato, ki se blešči in se bo bleščalo še bolj, ko bomo vključeni v evroatlantske povezave, je bil slikovit minister Rupel, ki je sicer predstavil dosežke slovenske zunanje politike v zadnjih 10. letih. Ta po njegovih besedah v zadnjih letih doživlja tudi "zvezdne trenutke", sicer pa so njeni cilji po besedah ministra članstvo v EU in zvezi NATO, dobri odnosi s sosednjimi državami in drugimi pomembnimi partnerji ter prepoznavna politika v mednarodnih organizacijah. Minister se je odzval tudi na zahtevo EU po prehodnem obdobju za prost pretok delovne sile.

Vseslovenskega srečanja v Državnem zboru RS so se udeležili tudi Slovenci iz zamejstva ter iz raznih držav po svetu; iz Avstralije: **Bert Pribac, Tone Bužovec, Irena Stariha, Peter Česnik, Lojze Košorok in drugi.**
Govor Berta Pribaca (govoril je v svojem imenu) na str. 6, Irene Stariha in Petra Česnika na str. 7.

Pukšič je med drugim dejal, da je Slovenija tudi v ustavo zapisala skrb za slovenske manjšine v sosednjih državah, slovenske izseljence in zduce, sicer pa je predstavil osnutek predloga resolucije o Slovencih po svetu. Ta naj bi veljala za Slovence in osebe slovenskega porekla, ki živijo zunaj meja Slovenije, razen za tiste, katerih položaj določa leta 1996 v DZ sprejeta resolucija o avtohtonih slovenskih manjšinah v sosednjih državah. "Zavedamo se, da imajo slovenske skupnosti v različnih državah različne potrebe, ki jih je potrebno upoštevati," je še dejal Pukšič.

Državna sekretarka **Tovornikova**, ki je predstavila delovanje urada, je izpostavila dejstvo, da so Slovenci po svetu ob času osamosvajanja Slovenije premagali marsikatera politična nesoglasja in tudi osebne zamere, predvsem glede zamejcev pa opozorila, da se je v zadnjih letih nakopičilo vrsto problemov, ki jih je nemogoče rešiti zgolj z vsakoletnimi finančnimi sredstvi. Ob tem je državna sekretarka spregovorila o rezultatih prvega javnega razpisa za projekte v zvezi s to problematiko, ta oblika prijave pa se bo po napovedih Tovornikove nadaljevala tudi v prihodnosti, saj namerava urad jeseni pripraviti nov razpis. Hkrati se je Tovornikova vprašala, ali ne bi bilo smiselno razmisliti tako o primernosti organiziranosti društev v Sloveniji, ki se ukvarjajo s Slovenci po svetu, kot tudi o drugačni organiziranosti Slovencev po svetu.

Peterle, ki je izrekel zahvalo, hvaležnost in spoštovanje prispevku Slovencev po svetu, da bi "zamisel o slovenski državnosti doživela uspeh", je spregovoril predvsem o svojih izkušnjah kot prvega predsednika slovenske vlade. Po njegovih besedah je zasluga prve slovenske vlade tudi ta, da je politika do Slovencev po svetu začela temeljiti na nacionalnem in nadstrankarskem kriteriju.

Magdalena Tovornik: o SIM, SSK in Sloveniji v svetu - združitev v eno organizacijo?

Iz intervjuja Nade Ravter, urednice Večerove sobotne priloge z Magdaleno Tovornik, državno sekretarko za Slovence v zamejstvu in po svetu

Nada Ravter: Slovenci različnih prepričanj doma kar uspešno sobivamo, medtem ko je delitev Slovencev ponekod v svetu tako močna, da nimajo čisto nobenih stikov.

Magdalena Tovornik: Vem in prav zato tega ne bi smeli iz domovine dodatno spodbujati. Vem, da ni mogoče z enim zamahom preseči vseh političnih razlik in da ne bi bilo v skladu z našo pluralno demokracijo, če bi bili vsi enakega prepričanja, ne smemo pa prispevati k ohranjanju delitev in jih s tem prenašati v naslednje rodove.

Nada Ravter: Ker se vsa tri društva (op.u.: SIM, SSK in Slovenija v svetu) napajajo iz proračuna, je lahko tudi moralno nesprejemljivo, da porabljajo denar davkoplačevalcev za politične skupine, ki živijo zunaj naših meja.

Magdalena Tovornik: Seveda. Urad ne more biti servis nobene politične opcije, zato je nujna delitev sredstev na osnovi javnega razpisa.

Nada Ravter: V čem vidite rešitev? V združitvi vseh treh organizacij?

Magdalena Tovornik: Morda ne gre za rešitev neke zagate, ampak bolj za racionalnost, ker se nekatere dejavnosti v resnici podvajajo, medtem ko je treba priznati, da se pa na drugi strani tudi dopolnjujejo. SSK denimo se je osredotočil na redne predstavitve enega dela izseljenske literature, razstave in razprave, na svetovne konference gospodarstvenikov ali znanstvenikov, kakršno je bilo medicinsko na Bledu. Letos načrtujejo svetovno srečanje slovenskih znanstvenikov na Univerzi v Mariboru. Čas je za razmislek, ali ne bi po vzoru drugih držav, kot so Grčija, Irska, Švica, ki imajo veliko svojih ljudi zunaj, ustanovili nekakšno institucijo oziroma središče za vse Slovence po svetu, v katerem bi lahko delali tudi ljudje, ki že zdaj delajo v teh treh društvih. Če bi bile njihove aktivnosti združene pod isto streho, bi se vedelo, kaj kdo dela, tako bi se izognili podvajanju in ločevanju in se ne bi moglo zgoditi, kot se je, da bi priznani slovenski pesnik nastopil

v Nemčiji najprej v enem društvu, naslednji teden pa bi šel še enkrat nastopat v Nemčijo, tokrat v društvo, oddaljeno od prejšnjega le 50 km ...

Nada Ravter: Pod katerim od teh treh imen pa naj bi taka združena organizacija nastopala?

Magdalena Tovornik: Čeprav bi le združili obstoječe organizacije, bi se pa vendarle bilo pametno odločiti za novo ime. Če bi namreč ohranili katerokoli od treh imen, bi to za koga lahko pomenilo zmago enih in poraz drugih. Tu pa ne gre za zmago ali poraz, ampak za novo skupno vsebino."

Komisija Državnega zbora RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ima 10 članov: Franc Pukšič – predsednik, Jože Avšič – podpredsednik, Jože Kavtičnik, Janez Podobnik, Samo Bevk, dr. Jožef Bernik, Ivan Kebrič, Bogdan Barovič, Bogomir Vnučec in Maria Pozsonec. Sekretarka komisije je Barbara Sušnik.

V nedeljo, 22. julija 2001 smo v Artvižah, v Brkinih predstavili knjigo Ivanke Skof iz Melbournea *Skozi ogenj in pepel.*

Na predstavitvi knjige je bila tudi Spomenka Hribar. Tega dne se je zgodila tudi razglasitev spominskega dne občine Hrpelje - Kozina, v čast padlih mladincev iz Rodika in v spomin požiga Artviž med drugo svetovno vojno. Kulturni program je bil v Rodiku, za tem pa še pri spomeniku NOB na Artvižah.

Ivanka se v svoji knjigi živo spominja požiga Artviž ter groznih dogodkov med vojno. Opisuje tudi svoje zanimivo in živahno življenje avstralske Slovenke, saj je bila dolga leta knjižničarka in učiteljica slovenskega dopolnilnega pouka v slovenskem društvu v Melbourneu.

Bert Pribac, Slovenija

Državni zbor RS: Vseslovensko srečanje ob 10. obletnici samostojnosti

Govor mag. Berta Pribca

(Poslal Glasu Slovenije avtor)

Mag. Bert Pribac iz Sergašev, sicer povratnik iz Avstralije je na srečanju govoril v svojem imenu:

"Na ta vseslovenski posvet sem prišel iz čudovite dežele čarovnika iz OZ - iz Avstralije. Ampak ne govorim v imenu slovenskih izseljencev v Avstraliji, temveč iz izkustva, ker sem živel med njimi in bil eden od njih preko 40 let. Zamislil sem se ob dejstvu, da je zunaj narodovega telesa, razpršenih po deželah zapadne Evrope, Severne in Južne Amerike, Avstralije ter v nedavno razpadli SFRJ vsaj dvesto tisoč naših ljudi. Kaj z njimi in kam z njimi? Mislim, da vam bodo naši izseljenci povečini sami pritrdili, da je najbolje, da ostanejo kjer so, ker povečini razen morda v Argentini in po deželah bivše Jugoslavije, jim je tam tudi bolje. Postavljajo pa se mi ob tem vseeno, vsaj tri zanimiva vprašanja:

a/ Kako vrniti izseljene in izgubljene, da doma presežemo tista dva kritična milijona ljudi in damo zagona gospodarstvu, ako je to zares potrebno?

b/ Kako vzdrževati našo diasporo, da bo ostala vitalna in zdrava ter v slovenski zavesti?

c/ Kako uporabiti naše izseljenstvo za utrditev slovenske nacionalnosti in države?

a/ Vračanje izseljencev

Zares smo izseljenci vsi trknjeni z domotožjem, ampak smo tudi v bistvu racionalna bitja in se sprašujemo, kje nam bo boljše, ako se vrnemo. Tu mislim na šeživo medvojno in povojno emigracijo, kajti izseljenci izpred dveh velikih vojn so že pomrli, njih otroci pa so se že integrirali v narode svojega bivanja, a navzlic temu potomci vse do tretjega in četrtega rodu se radi vračajo v domovino svojih prednikov. Ljudje, ki so šli pa ven ob zadnji in po zadnji svetovni vojni, se zdaj ne morejo ali ne marajo vračati, ker so prestari in enostavno minevajo.

V večini tistega zgodnjega povojnega izseljenstva ni več tiste moči, tistega zdravja, da bi se človeku zljubilo spet seliti. Kot mi je pravil stari prijatelj iz Krasa: 'Komu pa se da še v teh letih seliti. Ni več tistega zdravja, tiste volje, da bi se človek spet selil.'

Ali kot je drugi kolega iz Notranjske rekel: 'Otroci in vnuki so zasidrani tukaj v tujini, so del te dežele in bolj star ko postajajo, vse raje si jim bližji.' To so mi potrdile tudi nekatere izseljenske matere na pikniku Slovenske izseljenske matice. Ampak vseeno. Do tistih redkih, ki bi se lahko ali rado vrnili, bi morala slovenska država biti bolj velikodušna in plačati nekaj dolga zgrešenih povojnih gospodarskih in političnih pritiskov, ki so nas mnoge pognali v svet, čeprav je tudi res, da je takrat vsa domovina vsaj dva ali tri desetletja tudi težko shajala.

Slovenci bivajoči v bivših jugoslovanskih republikah, kjer zdaj vlada nemir in revščina ter negotovost glede prihodnosti, so povsem drugačna zadeva. To je biološko še razmeroma mlad del naroda in vitalen in zelo blizu rodne domovine. Matična domovina naj bi razumela, da so oni v bistvu tudi naši ljudje.

Vredno se je pa poglobiti predvsem v možnost selektivne vrnitve slovenske mlajše generacije po Evropi in po prekomorskih deželah razsejanih izseljencev. Kvaliteta teh mladih izseljencev bi morala biti za Slovenijo izziv, da jih povabi nazaj in da jim nudi možnosti naselitve in zaposlitve. Vsaj za Avstralijo vem, da bi Slovenija od tam uvozila izobražene ali izučene mlade ljudi za katere ji ni bilo potreba vlagati v njih izobrazbo. V svojem bližnjem krogu v Avstraliji poznam skoraj deset mladih ljudi, ki bi sprejeli izziv povratka v domovino staršev, če bi ta bil storjen na izraelski način: z zagotovitvijo stanovanja in predvsem službe. To Slovenija zdaj zmore.

Ampak naj poudarim, spet ne pričakujte navala teh izseljencev. Bili bi pa odlična gospodarska in znanstvena investicija za slovensko državo in za poživitev takozvane civilne družbe, kajti nazorsko je slovenski narod še preveč razdeljen in preveč utesenjen v stare miselne kalupe in to na obeh polih, medtem ko so se izseljenci v anglosaških in po evropskih deželah navzeli široke tolerance in pozitivnega sprejemanja drugačnosti (ne pa milosti do drugačnih).

b/ Kako vzdrževati sedanjo diasporo?

Upal bi si trditi, da prvo generacijo naših evropskih in prekomorskih izseljencev ni treba več vzdrževati, ker je ekonomsko močna in se vzdržuje sama - celo zasidrana je včasih in zamrzela v svojem samozadovoljstvu. Vsaj za avstralske Slovence si upam trditi da to drži. Saj se hvalijo z več kot tridesetimi društvi in društveci, 14 radijskimi oddajami in preko dvajsetimi cerkvenimi ali društvenimi zgradbami. Dokler ti ljudje so, je treba ohraniti z njimi zdrave in pristne kulturne odnose in biti dovzeten za njihove stiske minevanja. Slovenski katoliški cerkvi je treba priznati, da to zna dobro delati, navzlic nazorski ozkosti nekaterih redkih njenih predstavnikov, ki so zanikali ali še zanikajo neverne ali drugoverne izseljence. Ampak to je stvar notranjih cerkvenih pogledov na slovenstvo.

Ker je v zadnji dvajsetih ali petindvajsetih letih in posebno odkar imamo svojo državo, usahnil priliv mlajših izseljencev, je vredno razmisliti, kako pritegniti izseljensko mladino v doživljanje Slovenije. Komunikacijska in prometna sredstva so zdaj na razpolago, ki to omogočajo. Posebno internet in izmenjava informacij so zdaj zelo poceni in skoraj vsakdo se zdaj lahko sam poveže z ustanovami ali posamezniki v Sloveniji. Slovenska država bi se zato morala drugače zamisliti o naših problemih in možnostih. Otroci naših izseljencev niso več pravi izseljenci ampak skoraj vsi že integrirani državljani dežel, kjer so se rodili ali prišli tam zelo mladi. Važno je, da ostanejo odprti in prijateljsko razpoloženi do domovine staršev. Tu mi pride na misel nekaj možnosti, kako te ljudi navezati na domovino staršev. To stvar je treba zastaviti intelektualno in ne emocionalno. Dosti je bilo že zamujenega in sredstva slovenske države so šla v razna politična in ansambelska potovanja med izseljence, namesto, da bi izseljencem pošiljali sposobne kulturne strokovnjake ali animatorje: učitelje, pevovodje, folklorne učitelje. (Vsaj Francija, Italija in Nemčija vem da imajo take animatorje ali strokovnjake v svojih kulturnih centrih po vseh večjih mestih sveta, posebno pa tam, kjer živi dosti njih ljudi). Bilo bi cenejše in bi angažiralo dosti več mladine in ustvarilo med njimi avtonomni kader za nadaljevanje slovenske kulturne navzočnosti in zavesti, čeprav ne gre zanikati psihološke in kulturne vloge zgodnjih gostujočih skupin in ansamblov v časih, ko so komunikacije bile zelo šibke in so slovenska društva po svetu komaj nastajala.

Precej se pa da še narediti z izseljensko mladino. Odlična akcija v to smer so do zdaj bili poletni tečaji slovenskega jezika in slikarske kolonije, ki si jih je zamislila Slovenska izseljenska matica, medtem ko se je Slovenski svetovni kongres precej uspešno pa čeprav ponekod sektaško osredotočil na znanstveno in zdravniško kremo izseljenstva, a pozabil na preproste mase.

Iz svojega izkustva razmišljam, da je ohranjanje jezika in neka kulturna širina v vsaki izseljenski družini, predvsem v prvi izseljenski generaciji bistvenega pomena, da bodo ti otroci tudi kasneje slovensko in Sloveniji naklonjeni. Torej, delo kulturnih animatorjev v izseljenskih društvenih in cerkvenih občestvih, sobotne šole, folklorne in godbene skupine in izleti ter individualna in skupinska gostovanja v domovino staršev so bistvenega pomena, da ne zgubimo druge in tretje generacije izseljencev, da ti otroci ohranijo stik z lastno družino in lastnim narodom. Taki otroci so zelo uspešni in se uveljavljajo tudi v tujem svetu. Upal bi si trditi, da so kulturno bolj bogati in bolj iznajdljivi.

Preden povem nekaj zaključnih misli, vam moram posredovati še misel, ki mi jo je naročila žena Ljuba Vrtovec, preden sem prišel na ta vseslovenski posvet. Namreč, da Rodna gruda, mesečnik SIM za Slovence po svetu, je ena najboljših stvari, ki jih je Slovenija dala izseljencem po svetu. Ljuba je potovala kot kulturni animator med zamejci in po Franciji, Kanadi in Avstraliji in tudi sama je bila deset let izseljenka. Rodna gruda je bila desetletja edini živi kontakt izseljenstva z rodno domovino in naj še naprej ostane uspešna in po možnosti bi jo bilo treba v celoti dati tudi na Internet.

c/ Kako uporabiti naše izseljenstvo za utrditev slovenske nacionalnosti in države?

Za zaključek mi prihaja na misel, kar mi je komaj pred nekaj leti napisal pokojni prijatelj in dolgoletni društveni delavec ter avstralski državni odlikovanec Marjan Peršič, namreč, da naša vloga kot izseljencev je, da si pomagamo med seboj, ker se skupaj dobro počutimo, ker smo istega rodu in posebej je še poudaril, da moramo skrbeti za dobro ime Slovenije v svetu. Torej, polagam na srce vseh tukaj, dajmo izkoristiti naše izseljence po vsem svetu, da promovirajo dobro ime naše države in našega naroda. Prva generacija našega izseljenstva je zares ena sama žalost, nalik judovskemu jokanju ob vrhah Babilona, ob polnih loncih mesa, mlajše generacije pa so povsem druga stvar. Oni so živa in stalna slovenska prisotnost v svetu. /Tekst tukaj skrajšan zaradi pomanjkanja prostora/

Državni zbor RS: Vseslovensko srečanje ob 10. obletnici samostojnosti

V imenu avstralskih Slovencev sta govorila tudi Irena Stariha in Peter Česnik

Iz magnetograma govora Irene Stariha iz Sydneyja (brez popravkov)

Predsednik Komisije Državnega zbora RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: "... Besedo ima gospa Irena Stariha, mladina v Avstraliji. Izvolite ..."

Spoštovani vsi. Živijo! Prvo bi rada opravičila se za mojo slovenščino, jaz že 37 let živim v Avstraliji, rojena sem v Sloveniji, ampak se res počutim Avstralka in če kako besedo se ne morem spomniti, prosim, če kdo ve katero iščem, kar vržite mi jo, prosim. Okej?

Prvo bi rada vas nekaj vprašala, sploh vas tukaj od zadaj. Prosim, lepo, lepo, lepo prosim, pokažite nam moderno Slovenijo. Jaz sem mladina v Avstraliji, ampak sem 40 let stara, to je že žalostno, a ne? Smešno in žalostno. Žalostno je, ker mladina ima tihi glas. In ne vem kako je po celem svetu, ampak vem, da v Avstraliji ima tihi glas. In mladina ni ne vem kako zanimana o Slaku in Avseniku in v okteti in narodnih plesih, mladina bi rada videla, da je Slovenija tudi zdaj v 2001. letu, ne vem kako se reče, saj razumete. To je vse kar bi radi videli. Ko sem jaz bila teenager, kaj je to? Hvala! Se spomnim, so mi starši rekli, v Sloveniji pa ni take nore stvari kot diskoteka in jaz sem si mislila, tja pa ne grem. Mladina hoče videti, da je Slovenija za njih. In slišim veliko, v Avstraliji slišim veliko, ampak tudi tukaj slišim, mladine ni. To smo zgradili za mladino in mladina ne pride. Kaj je narobe? Narobe je to, ker ne slišite, da mladina bi rada imela več kot vi nam kažete. In mi ne vemo, kaj Slovenija ima nam pokazati. Vi veste, kaj Slovenija ima, ne nam kar naprej kazati, to kar je bilo že dolgo let nazaj. Prosim! Prosim! Prosim! Jaz imam mlade otroke sama in nisem bila zadovoljna s to Slovenijo, ko mi kažejo Slovenci v Avstraliji in smo prišli živeti v Slovenijo za eno leto od 1999. Tako, da so one same videle, kaj je moderna Slovenija. Ne govorijo slovensko in slišim kar naprej, kako moramo ohraniti jezik. Res je to, ampak jaz bi bila veliko bolj vesela, če bi moje hčerke ohranile to, kaj je Slovenija, kaj je, da si Slovenec. Lahko govorijo deset jezikov, ampak to ne pomeni da občutijo to ljubezen. Moje hčerke občutijo ljubezen do Slovenije, ker jo vidijo in ker so jo že lahko ... nimajo vsi take prilike, nimajo vsi starši tako željo in zato mora Slovenija dati informacijo tako, kot jo mladina hoče slišati. Mislim, da to je vse. Cerkev ja, cerkev tudi, pri nam imamo zelo, zelo, zelo dobre duhovnike, ampak so stari. Ne pošlje Slovenija nobenega mladega ... ne samo mladi v cerkvi, ampak tudi starejši. Saj so mladi duhovniki tukaj v Sloveniji, a ne? Radi bi imeli jih v Avstraliji, v Sidneyju. Prosim! Ja, vprašanje je bilo, kaj bi lahko Slovenci po svetu naredili drugače, da bi pomagali s tem. Jaz mislim, da je ... kako se reče to, znanje je moč. In v Avstraliji in mogoče še drugje po svetu, to znanje je med prvo generacijo ali pa starejših Slovencev. Medije v Avstraliji jih imamo dosti, ampak so tudi samo v slovenščini, ker politične, take stvari ko ne zanimajo mladino. In tako mladina ne ve kaj se dogaja v Avstraliji, v Sloveniji. Tudi težko je, da izvedo kaj se dogaja med Slovenci v Avstraliji. Tako da prva generacija mora malo spustiti, mi nismo zgradili te domove, te klube, te cerkve, ampak če hočete, da Slovenija še naprej živi po svetu, potem morate spustiti, da tudi mladina pride not in spremenimo mogoče kakšno stvar. In na koncu bi rada rekla, Happy birthday Slovenija! Hvala!

Iz intervjuja Nade Ravter, urednice Večerove sobotne priloge z Magdaleno Tovornik, državno sekretarko za Slovence v zamejstvu in po svetu

Nada Ravter: "Slovenci, ki žive po svetu, so se srečali tudi v Državnem zboru kot nekakšen "vseslovenski parlament", kar daje po svoje misliti."

Magdalena Tovornik: "Takšno poimenovanje ne bi bilo posrečeno, ker pomeni beseda parlament vendarle družbo demokratično izvoljenih predstavnikov, kar pa v tem primeru prisotni niso bili. Z izjemo predsednikov krovnih organizacij manjšin in Švedske so bili drugi le predstavniki društev. Njihova prisotnost se mi je zdela zelo dragocena, vendar so poročali največ o delu v svojem društvu. Čeprav taka srečanja ne odražajo vse problematike, pa je prav, da jih gojimo, ker so priložnost, da Slovenci, ki živijo zunaj naših meja, povedo, kaj pričakujejo od matične države. Korak naprej bi bil, če bi se predsedniki zvez Slovencev iz evropskih in čezmorskih držav srečevali redno, vsaj vsaki dve leti."

Iz magnetograma govora Petra Česnika iz Sydneyja

(brez popravkov)

Predsednik Komisije Državnega zbora za Slovence v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič predstavi:

"Peter Česnik, Slovensko društvo Sydney, prosim ..."

Peter Česnik: Gospod predsednik, hvala. Hvala tudi slovenski vladi za organizacijo tega srečanja. Upam, da to ne bo vsakih 10 let, ampak da bo srečanje, ki se bo ponovilo, ki bo kot nekakšna delovna platforma za nas vse, iz celega sveta. Po drugi strani se morate tudi zavedati, da na desni strani te stavbe stoji grobnica, na kateri je vklesano, so vklesane besede Otona Župančiča: Domovina je ena, nam vsem dodeljena, eno življenje in ena smrt. Odločili smo se, da imamo to življenje izven Slovenije, izven domovine. Jaz sem odrasel 250 m od te stavbe, kjer sem hodil v gimnazijo in mi je neverjetna čast in ponos in veselje, da lahko v tej stavbi rečem besedo ali dve. Glede zakona. Zakon o Slovencih v tujini, zamejstvu, kakorkoli, je težko pričakovan, je potreben in kot vsi zakoni, bo rabil veliko obdelave, ko bo enkrat že potrjen. Upajmo, da bo državni zbor nekako uredil in našo in slovensko nacionalno korist. Glede terminologije izrazov o Slovencih mi je prijatelj tukaj dal, da imamo štiri kategorije: zamejski Slovenci, Avstrijci, Italijani, Madžari, Hrvati, tisti zamorski Slovenci, ne črni, ampak tisti, ki so čez morje, nasedli(?) Slovenci, to so Slovenci, ki so ostali v ostalih teritorijah razpadle balkanske formacije Jugoslavije, in zaalpski Slovenci, tisti, ki so šli preko Alp v Švico, Luksemburg, Belgijo, Švedsko. Mislim, to je naša avstralska izvedba. V nedeljo je predsednik izseljeniške matice naredil odličen govor, in ta govor se je nanašal na različne marele, izpod katerih se Slovenci združujemo po svetu. Mi imamo trenutno tri različne parazole in v vsakem dežju smo vsi mokri. Mi rabimo en velik parazol(?), kateri bi z ministrstvom za zunanje zadeve, ministrstvom za socialne razmere in zavodom za socialne zadeve s financarji in bankirji sodeloval kot eno svetovalno telo, nam Slovincem po svetu, posebej tistim, ki se hočemo vrniti. Za veliko noč prihodnjega leta, upam, da bom spet permanentno tukaj. Ker kot je Župančič rekel, domovina je ena nam vsem dovoljena. In jaz sem se odločil, da bom svoje kosti pustil tukaj. Ogromno Avstralcev se ne bo odločilo za ta korak, ker imajo famulijo ... (op.u.: nekaj besed nejasnih) ... Gospa Barbara Sušnik, sekretarka pri predsedniku mi je v štirih urah odgovorila po internetu, na moje vprašanje, kdaj, kako, kje, o tem meetingu. To pomeni, da nismo več tako izolirani, to ni tumbaktu, kakor rečejo, ali Etiopija ali Somalija, ampak je 20., 21. stoletje. Na koncu, da zaključim. Najlepša hvala vsem, kar ste tukaj dali nekaj, vsak se je nekaj naučil. Vsak je videl, kako so delali. Slovenci smo ena čudna pasma. Sosedu naj krava crkne, pa še moja naj crkne, je še bolj, zato da mi ni treba mleka dajati. Ampak enkrat samkrat 1991 smo se vsi skupaj združili, eden za vse, vsi za enega, kot mušketirji. Ne vem, zakaj ne bi tega nadaljevali. 10 let najstništva slovenske republike, mi ne moremo pričakovati, da bo Republika Slovenija nas pedenala od spredaj in od zadaj, posebno tisti, ki smo v deželah, ki so ekonomsko veliko bolj solidne kot je Slovenija, torej moramo si pomagati sami. Edino težavo, ki pa jaz vidim pri vsemu temu je, da nas je preveč razdrobljenih na različnih kontinentih, vsak piha v svoj rog. Če bomo dobili skupno noto, kot je zakon, potem mogoče bomo prišli v naslednjih 10 letih do bolj kohezijske Slovenije. Mogoče je mi, ki smo recimo letnik 1945, 1946 ali pa še starejši, ne bomo doživeli ... (op.u.: besede nejasne).

Na kratko

Slovenski ultramaratonec Martin Strel je porušil rekord v neprekinjenem plavanju, saj mu je uspelo neprekinjeno preplavati blizu 500 kilometrov dolgo progo na Donavi. S svojim izjemnim dosežkom je za dobre tri minute in pol izboljšal prejšnji rekord Argentinca Ricarda Hoffmanna, ki je leta 1981 preplaval v 84 urah 481,5 kilometrov dolgo razdaljo na reki Parani.

Letošnji spomladanski rok mature je od 8878, kolikor jih je na 138 šolah zrelostni izpit opravljalo prvič, uspešno opravilo 7741 dijakov.

Na avstrijskem Koroškem so zaprli dvojezične ljudske šole v kraju Radiše, Obirsko in Lepeno. Odločitev so te dni sprejele deželne šolske oblasti.

Neznani vandali so na pokopališču Golovec v Celju prevrnili in močno poškodovali nagrobne plošče na trinajstih grobovih. Nastala škoda je ocenjena na okoli 300 tisoč tolarjev.

V 64 letu starosti je umrl Tomaž Terček (1937-2001), legenda slovenskega radijskega in televizijskega novinarstva ter dolgoletni televizijski voditelj. Terček je v svoji plodni novinarski karieri bil športni reporter, komentator, urednik, voditelj na Radiu Ljubljana in TV Slovenija.

V Novi Sloveniji (NSi) dr. Andreja Bajuka so v središču Ljubljane v Cankarjevi ulici (v nekdanjem ameriškem centru) odprli nove prostore stranke oziroma tajništva.

Starost dvanajstih Šentlovrenških jezer na Pohorju točno ni znana, ocenjeno pa je, da so stara od 6000 do 8000 let.

Na mednarodni gasilski olimpijadi v finskem Kuopiu je letos sodelovalo tudi deset slovenskih ekip. Sedem se jih je vrnilo s medaljami, tri z zlato, ena s srebrno in tri z bronasto. Slovenija je bila najuspešnejša udeleženka iger, ki se jih je udeležilo 2600 gasilcev iz 27 držav.

Slovenija je skupaj z Bolgarijo, Ciprom, Latvijo, Malto in Slovaško postala članica Evropske okoljske agencije (EEA) s sedežem v Kjobenhavnu.

George Robertson je slovenskega ministra za obrambo med obiskom v Bruslju opozoril, da Slovenija namenja premajhna sredstva za obrambni sistem. Kakšne bodo finančne obveznosti do NATA pa ne zna odgovoriti nihče.

Okrožno sodišče v Ljubljani je izdalo sodbo, po kateri mora Matjaž Rogelj državi vrniti 13 milijonov tolarjev. Sodba še ni pravomočna. Roglju grozi tudi kazenski postopek.

Letos je na slovenskih cestah umrlo 153 oseb, lani v enakem obdobju pa 172.

Število brezposelnih se je tudi v letošnjem juniju zniževalo, tako da se je ob koncu meseca njihovo število po devetih letih ponovno pustilo pod mejo 100.000, na republiškem zavodu za zaposlovanje pa je bilo prijavljenih 97.824 brezposelnih oseb.

Raziskave v Sloveniji kažejo na veliko smrtnost. Vedno več je kroničnih, rakavih bolezni in bolezni, ki nastanejo zaradi čezmernega pitja alkohola.

Po hudi bolezni je v dvainsedemdesetem letu starosti umrl operni pevec Zdravko Kovač. Rojen je bil v Lokavcu pri Ajdovščini. Interpretiral je predvsem lirski basovski vlogi z velikim glasovnim obsegom, bil pa je tudi pevec oratorijev.

Tik pred začetkom vrhunca letošnje turistične sezone so med tremi obalnimi občinami - Izola, Koper, Piran - s turističnim obiskom najbolj zadovoljni v Izoli. V juliju so v tej občini našli 56.000 gostov, kar je 40 odstotkov več kot v enakem obdobju lani.

Stari slovenski potni listi veljajo še do 5. avgusta 2002, takrat bodo modre nadomestili z novimi rdečimi, ki so med najvarnejšimi v Evropi.

V Sloveniji je že preko 153 tisoč invalidov, od tega skoraj 130 tisoč delovnih invalidov.

Po novem pokojninskem zakonu odhod v pokoj ni več obvezen, odločitev kdaj se bo delavec upokojil je izključno njegova.

Vurberško grajsko dvorišče je gostilo pevске zборе Slovenije na že tradicionalni, tokrat jubilejni, deseti prireditvi Štajerska poje.

Podražili so se poština, vozovnice v notranjem potniškem prometu in cestnina.

Letališče v Sečovljah nameravajo podlajšati za 200 metrov, tako da bi lahko pristajala letala s turisti, predvsem iz Londona in Moskve.

Vrnjeni gozdovi slovenski Cerkvi

LJUBLJANA/DNEVNIK/ – Podnaslovi: Vrnjeni poključki gozdovi, katerih hektar naj bi vil vreden milijon tolarjev – Bo država še tretjič kupila svoje gozdove? –

V Evropi je trend, da se čim več zemljišč v naravnih parkih ohrani v državnih rokah. Odločba, s katero je ministrstvo za kmetijstvo vrnilo ljubljanski nadškofiji v naravi 8254 hektarjev zemljišč in gozdov na območju Triglavskega narodnega parka, je dvignila veliko prahu, pa tudi precej negotovanja v samih vladnih krogih. V tem mandatu je vlada večkrat obravnavala težave v procesu denacionalizacije, zato je pristojnim organom dala več smernic za pospešitev postopkov, med drugim naj bo vračanje v naravi prioriteto, ker je to za državo ceneje. Res pa je, da je bilo za marsikatero vladnega predstavnika, predvsem iz liberalne demokracije in združene liste, odločitev ministra Franca Buta presenečenje. Več na str. 13

Kučan odgovarja predsedniku Srbske akademije znanosti in umetnosti

BEograd/STA/ – Slovenski predsednik Milan Kučan je v pismu predsedniku Srbske akademije znanosti in umetnosti (SANU) Dejanu Medakoviču, ki ga je objavil beograjski časnik Večernje novosti, izpostavil, da bo morala akademija pojasniti vprašanje vpliva njenega memoranduma iz leta 1986 na tedanja in poznejša dogajanja v Srbiji in Jugoslaviji, in to najprej srbski javnosti, slej kot prej pa tudi narodom nekdanjih jugoslovanskih republik in avtonomnih regij, ki so trpeli posledice velikosrbske politike. Slovenski predsednik ne izključuje možnosti, da so srbski politiki uporabili oziroma zlorabili memorandum SANU, izpostavlja pa, da so tako akademija kot avtorji memoranduma doslej imeli veliko priložnosti, da objavijo svoje nestrinjanje z zlorabo njihovega dokumenta. "Žal v vseh teh letih ni bil objavljen niti en tak protest", je poudaril Milan Kučan.

Sporazum o meji za Hrvaško pomeni rešitev cestne povezave z Zahodno Evropo

ZAGREB/STA/ – Hrvaški premier Ivica Račan je v pogovoru za hrvaški radio izjavil, da se želi Hrvaška v dogovoru s Slovenijo čimprej cestno povezati z Italijo in Avstrijo preko slovenskega ozemlja. Ocenil je še, da sporazum Slovenije in Hrvaške o meji prinaša izboljšanje odnosov med

državama, za Hrvaško pa to pomeni rešitev bistvenega problema prometne povezave z Zahodno Evropo. Račan je še dodal, da so tako na hrvaški, kot tudi na slovenski strani nasprotniki sporazuma o meji na morju in kopnem, vendar pa je po njegovem mnenju ta sporazum edina možna rešitev, ki je bila sprejemljiva za obe strani.

Kakšne pogoje postavlja mariborska škofija

MARIBOR/VEČER/ – Vračilo največjega mariborskega šolskega objekta na Vrbanski cesti Cerkvi je le še vprašanje tednov. Tretja gimnazija in Slovenska glasbena šola (SGBŠ) bi lahko ostali v svojih zgradbah le, če bi škofiji vrnilo v naravi ta največji šolski objekt, kjer so fakulteta, dijaški dom in dve srednji šoli. Kljub temu pa bo škofija zahtevala za gimnazijo in glasbena šola odškodnino. Denacionalizacijski upravičenci so tudi drugi redovi, tako je vložil denacionalizacijski zahtevek tudi Red Uršulink.

Visoke koncentracije ozona na Štajerskem

LJUBLJANA/DNEVNIK/ – Poletje prinaša poleg sonca, visokih temperatur in dopusta tudi visoke koncentracije ozona. Tokrat je bila vsebnost ozona v spodnjih plasteh atmosfere julija v Mariboru (Tabor) in na Pohorju visoka in večkrat presežena (zadnjega julija so na Pohorju namerili kritično dnevno vrednost 155mg/m³ in prekoračeno mejno urno vrednost) - meritve so pokazale kar 20 prekoračitev mejne 8-urne vrednosti v Mariboru in 31 prekoračitev na Pohorju. V začetku avgusta so se koncentracije ozona nekoliko znižale, vendar poletja še ni konec. Kljub temu strokovnjaki pravijo, da razlogov za preplah še ni.

Zaskrbljujoče zadnje meritve v Idriji

IDRIJA/PRIMORSKE NOVICE/ – V idrijskih vrtcih znova nevarno seva. Koncentracije radioaktivnega plina so v Idriji tudi do osemkrat višje od podobnih dovoljenih v Nemčiji. Kar dva otroška vrtca stojita na ozemlju z žgalnimi ostanki, ki vsebujejo uran, torij in zlasti radij.

Civilne žrtve vojnega nasilja Slovenskega Primorja zahtevajo invalidnine

NOVA GORICA/PRIMORSKE NOVICE/ – Združenje civilnih žrtev vojnega nasilja Slovenskega Primorja je po desetletjih prizadevanja posameznikov, da se jim prizna pravica do invalidnine od priključitve Primorske k nekdanji Jugoslaviji, pred kratkim doseglo oblikovanje

delovne skupine na državni ravni. Ta bo posledje obravnavala zahteve teh žrtev, ki sta jih kljub bilateralnim sporazumom nekdanja Jugoslavija in Italija desetletja pustili v brezpravnem, praznem prostoru. Gre predvsem za civilne invalide prve in druge svetovne vojne, ki so do priključitve Primorske k nekdanji Jugoslaviji živeli pod Italijo. In ostali brez invalidnin. Pravijo, da če ne bo šlo drugače, bodo šli na evropsko sodišče, omenjajo pa tudi možnost, da bi se odrekli slovenskemu državljanstvu in zaprosili za italijansko.

Evangeličani v Sloveniji odslej s škofom *MURSKA SOBOTA /VEŠTNIK/*

V murskosoboški evangeličanski cerkvi so na slovesnem bogoslužju "vpeljali v službo" svojega škofa Gezo Ernišo in inšpektorja Aleksandra Kerčmarja. Evangeličansko cerkev namreč enakovredno vodita oba, za naziv škof namesto prejšnjega seniorja pa so se člani volilnega zbora odločili predvsem zato, ker je tako urejeno v večini evangeličanskih cerkva v Evropi. Bogoslužja se je udeležilo približno 150 visokih predstavnikov različnih cerkva in družbenega življenja, med njimi tudi predsednik Milan Kučan, ki je čestital novemu škofu in mu zaželel uspešno vodenje Evangeličanske cerkve na Slovenskem.

Slovesno ob podelitvi spričeval maturantom škofijskih gimnazij

MARIBOR /VEČER/ – Podelitve maturitetnih spričeval so se nedavno razveselili tudi dijaki na štirih škofijskih klasičnih gimnazijah po Sloveniji: v Šentvidu, Vipavi, Želimljah in v Mariboru. Medtem ko je bilo še posebej slovesno na podelitvi spričeval na klasični škofijski gimnaziji v Šentvidu, kjer je podelitev soppadla s stoto obletnico blagoslovitve temeljnega kamna za Zavod sv. Stanislava, in je letošnjim maturantom podelil spričevala slovenski nadškof Franc Rode, je bilo slovesno tudi na škofijski klasični gimnaziji Antona Martina Slomška v Mariboru.

Sindikata kulturnih in umetniških ustvarjalcev: svet RTVS naj odstopi

LJUBLJANA /STA/ – Predsedstvo Sindikata kulturnih in umetniških ustvarjalcev RTV Slovenija (RTVS) ponovno poziva člane sveta RTVS, da odstopijo, vrnejo mandate v okolja, ki so jih izvolila, dajo možnost drugim kandidatom za člane sveta RTVS in s tem omogočijo normalizacijo razmer v nacionalni RTV hiši.

Računsko sodišče namreč še vedno raziskuje nepravilno finančno poslovanje starega vodstva RTV SLO. Zaradi tega so zamenjali tudi vodstvo TV hiše, novi generalni direktor je Aleks Štakul.

Lek zelo uspešen ob polletju

LJUBLJANA /DELOFAX/ – Slovenska farmacevtska družba Lek je v prvem polletju letošnjega leta ustvarila prodajo v višini 34,5 milijarde tolarjev, kar je za 26 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. V Sloveniji, ki je Lekov največji trg, se je prodaja povečala za osem odstotkov. V prvem polletju je prodaja najbolj narasla na trgu Ruske federacije (za 47 odstotkov), na Hrvaškem (za 42 odstotkov) in na Poljskem (za 34 odstotkov). Lekov najpomembnejši trg je še vedno Slovenija z 21,6-odstotnim deležem prodaje, nato pa sledijo Poljska s 16,8-odstotnim, Ruska federacija z 9,3-odstotnim, Hrvaška z 8,8- in Češka s 3,7-odstotnim deležem. Iz Leka obveščajo upravičence do dividende za leto 2000, da jih bodo začeli izplačevati na začetku septembra.

Poletna šola slovenskega jezika

DOMŽALE /DELOFAX/ – V Domžalah poteka deseta poletna šola slovenskega jezika, namenjena otrokom in mladostnikom slovenske narodnosti od sedmega do sedemnajstega leta, ki živijo v tujini. Namen poletne šole je izboljšanje znanja slovenskega jezika, začetno učenje slovensčine in doživljanje jezika v avtohtonem okolju, spoznavanje Slovenije, seznanjanje s kulturno dediščino in tudi druženje s slovenskimi vrstniki.

Halo, tukaj slovenski Mediteran!

IZOLA /PRIMORSKE NOVICE/ – Znanstveno-raziskovalno središče RS Koper v sodelovanju z Izobraževalnim centrom Modra je pripravil v Izoli od 30. julija do 12. avgusta poletni tečaj slovenskega jezika.

Uspeh slovenskih študentov matematike

LJUBLJANA, PRAGA /DELOFAX/ – V Pragi je potekalo mednarodno tekmovanje iz matematike. Štirje slovenski predstavniki, študentje na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani so dosegli izvrstne rezultate. Na tekmovanju 185 študentov 49 univerz iz 24 držav so poželi kar tri prva mesta, četrta pa posebno pohvalo.

Izjava ob zapiranju dvojezičnih šol na Avstrijskem Koroškem

Svetovni slovenski kongres (SSK) z osuplostjo sprejema poročila, da uradna šolska politika na avstrijskem Koroškem zapira dvojezične šole. To ravnanje je za slovensko narodno skupnost nesprejemljivo, je pa tudi v nasprotju z zagotovili Avstrijske državne pogodbe in s splošnimi normami evropske demokracije. Raznorodovanje slovenskega prebivalstva na Koroškem dobiva s sedanjo šolsko politiko deželne vlade nove, neposredne oblike spodkopavanja temeljev slovenske jezikovne in narodne identitete na območjih, kjer že več kakor tisoč let avtohtono živijo Slovenci, in je del načrta za postopno izničenje slovenske manjšine v Avstriji.

Novi predsednik komisije za evidentiranje prikritih grobišč

LJUBLJANA /VEČER/ – Po novem komisiji predseduje Peter Kovačič Peršin, v osemdesetih letih eden najaktivnejših borcev za demokratizacijo Slovenije, predsednik tedanjega Slovenskega krščanskega socialnega gibanja. Dolgoletni urednik revije 2000 tudi v samostojni Sloveniji ohranja kritično držo do vsakokratne oblasti (in Cerkve).

Samo v enem tednu na cestah umrlo devet ljudi

LJUBLJANA /STA/ – Na slovenskih cestah ni dneva, da se ne bi zgodilo vse preveč prometnih nesreč. Samo v enem izmed zadnjih tednov se jih je zgodilo 120, poškodovano se je 158 oseb, devet pa jih je umrlo. Po podatkih generalne policijske uprave so bili najpogostejši vzroki za nesreče neprimerno hitrost, nepravilna stran in smer vožnje in neupoštevanje pravil o prednosti. Letos je na slovenskih cestah umrlo 165 oseb, lani v enakem obdobju pa 183.

VEČER

Mariborski policisti v prvem polletju zabeležili skoraj 4300 kaznivih dejanj

MARIBOR /DELOFAX/ – Policijska uprava Maribor je zabeležila od 1. januarja do 30. junija letos 4268 kaznivih dejanj, kar predstavlja 12,2 odstotka kriminalitete v državi. V Sloveniji je kriminaliteta porasla za 11,3 odstotka, zato lahko dogajanje na območju mariborske policijske uprave, ki je pod slovenskim povprečjem, ocenijo kot ugodno, je dejal šef mariborske policije.

Najpozneje 1. julija 2002 se bo za polovico zmanjšala dobava elektrike za domači trg iz krške elektrarne, saj se bo odtlej polovico dobavljalo Hrvaški. V teh dneh se zaradi tega že okoli 8000 slovenskih podjetij (industrijskih obratov, gospodarskih družb, šol ...) pospešeno pripravljajo na uvoz elektrike iz tujine.

Bosna in Hercegovina je pomemben zunanjetrgovinski partner Slovenije

SARAJEVO /VEČER/ – S 374 milijoni USD izvoza v letu 2000 zavzema BiH 6. mesto na lestvici držav, kamor Slovenija največ izvozi. Izvoz v BiH tudi letos narašča in v prvih petih mesecih že presega lanskega za 8%. V BiH deluje 250 podjetij s slovenskim lastniškim deležem, slovenska podjetja so z več kot 2000 ustvarjenimi delovnimi mesti tudi pomemben investitor v BiH, v večini privatizacijskih investicijskih skladov pa je udeležen slovenski kapital.

Krško - pol Sloveniji, pol Hrvaški. Sedež slovenskih elektrarn pa ne v Mariboru

KRŠKO, MARIBOR /RAZNI MEDJI/ – Polovica Jedrske elektrarne Krško Sloveniji, polovica Hrvaški. Tako sta odločili vladi obeh držav. Odločitev je marsikje po Sloveniji odmevala negativno, še posebej pa odločitev slovenske vlade, da bo imel Holding Slovenske elektrarne sedež v Ljubljani in ne v Mariboru. Mariborčani očitajo Ljubljani, da je že brez tega v prestolnici skoncentrirano preveč kapitala in moči. Protesti se kar vrstijo in Sindikat kovinskih in elektroindustrije Slovenije predsedniku vlade Janezu Drnovšku sporoča, "da odločeno nasprotuje politiki diferenciacije slovenskega prebivalstva z ustvarjanjem bogatega centra". Po besedah predsednika Sindikata za Podravje Mranka Medika, so zgroženi nad aroganco ministra za okolje in prostor Janeza Kopača, "saj je ponižal mariborsko univerzo in njene strokovne kadre ter negiral utemeljene argumente mariborskega župana Borisa Soviča. Ponižal je tudi druge sposobne kadre, ki jih v tukajšnji regiji vsekakor premoremo, kar smo v preteklosti že dokazali." Sindikat zahteva naj bi se še enkrat pretehtala problematika holdinga, v katerega naj bi se zaradi enotnega nastopa, gradnje verige hidroelektrarn na spodnji Savi in reševanja problematičnih investicij združile dravske, savske in soške elektrarne, termoelektrarni Brestanica in Šoštanj ter velenjski premogovnik.

Kmalu operacije tudi na odprtem srcu

IZOLA / PRIMORSKE NOVICE – Vest da bi pod streho izolske bolnišnice opravljali tudi operacije na odprtem srcu, je stara že leto dni. Takrat so se začeli prvi pogovori med bolnišnico in v Sloveniji registrirano družbo Medicor d.đ., ki zastopa interese svetovno znanega srčnega kirurga dr. Ninoslava Radovanoviča iz ženevske klinike in njegovih sodelavcev.

V Koprju prvi podiplomski študij krasoslovja na svetu

KOPER / 7 VAL – Skoraj polovica Slovenije leži na kraškem svetu, več kot polovica slovenske pitne vode prihaja iz kraških vodonosnikov, gostota jam, udomnic in drugih kraških pojavov je na slovenskem Krašu izjemno visoka. Tudi drugod po svetu imajo kraškega sveta precej, toda prav na slovenskem krašu je najstarejša turistična jama v Evropi ... Zato se zdi skoraj samoumevno, da Slovenci kot prvi v svetu uvajajo podiplomski študij krasoslovja, in to v Koprju, Postojna pa postaja krasoslovno središče sveta.

Avstrijski sklad za spravo začel obravnavati vloge slovenskih upravičencev

LJUBLJANA / STA – Avstrijski sklad za spravo, ki je konec julija začel izplačevati prve odškodnine nekdanjim prisilnim delavcem iz časa nacizma, je že začel obravnavati tudi odškodninske zahteve slovenskih žrtev prisilnega dela. Prek DIS je vloge za odškodnino avstrijskemu skladu vložilo 1500 slovenskih upravičencev. Rok za oddajo vlog se sicer še ni iztekel; upravičenci imajo čas do novembra 2002, formular pa dobijo pri DIS ali 84 krajevnih organizacijah.

Izmenjava kulture pri Mohorjevi družbi

CELOVEC / NAŠ TEDNIK – Celovška Mohorjeva družba letos drugič prireja krajši festival klasične glasbe pod naslovom *Klasika pri Mohorjevi - Klassik bei Hermağoras*. Festival naj bi pomenil začetek tesnejše kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo na področju klasične glasbe. Založba je tako v sodelovanju z generalnim konzulatom RS v Celovcu, osrednjimi slovenskimi kulturnimi organizacijami in mestom Celovec pripravila tri koncerte, s katerimi bodo hkrati obeležili tudi letošnjo 150-letnico Mohorjeve družbe.

Slovenske hribe letno obišče približno dva milijona planincev

LJUBLJANA / STA – Za večino ljubiteljev gora so prav poletni meseci tisti čas, ko si pogosteje vzamejo čas za izlete v planine in gore. Večina od 168 slovenskih planinskih postojank in koč je zato v najbolj obiskanih poletnih mesecih odprta vse dni v tednu, nekaj pa je tudi takšnih, ki zavetje planincem nudijo le ob koncu tedna. V vpisne knjige na slovenskih planinskih postojankah se na leto vpiše približno 1,2 milijona obiskovalcev hribovitih in gorski predelov, vendar pa kljub dobronamernim priporočilom, da naj se vsi planinci zaradi varnosti in sledljivosti vendarle vpišejo v vpisne knjige, tega ne naredijo vsi. Zato strokovni sodelavec pri Planinski zvezi Slovenije (PZS) Danilo Sbrizaj ocenjuje, da slovenske hribe obišče na leto približno dva milijona obiskovalcev, od tega večina v poletnih mesecih. Na izlete v slovenske hribe se poleg Slovencev, ki jih je največ, odpravljajo tudi tujci. Med njimi je največ Avstrijcev, Italijanov in Nemcev, v zadnjih letih pa se povečuje tudi število obiskovalcev iz Švice, Hrvaške in Češke. Obiskovalci slovenskih koč ustvarijo skupno približno 70.000 nočitev na leto, od tega lahko številko 60.000 pripišemo poletnim mesecem, je dejal Sbrizaj. Sicer pa predstavljajo gore tudi vrsto nevarnosti, ki lahko presenetijo tako tiste, ki v hribe ne zahajajo veliko, kakor tudi izkušene obiskovalce. PZS zato izvaja različne akcije obveščanja planincev prek medijev, s pozivi v časopisih in z različnimi publikacijami. Obiskovalci visokogorskega sveta in osojnih krajev lahko še vedno naletijo na sneg, saj ga je letos na višjih območjih zapadlo veliko in zato je bilo že precej nesreč, ki so se zgodile zaradi zdrsov.

Slovenija bo potrebovala tolmače in prevajalce

LJUBLJANA / DELOFAX – Slovenija mora do pristopa k Evropski uniji (EU) zagotoviti prevode vseh veljavnih pravnih aktov evropskih skupnosti ali okrog 80 tisoč strani Uradnega lista. V usklajevanju zakonodaje in pogajanj so potrebni tudi prevodi slovenskih zakonov, strategij, sporazumov o tehnični pomoči, diplomatske korespondence..., večinoma v angleščino. Pri pripravi slovenskega prevoda pravnih aktov EU trenutno sodeluje 39 redno zaposlenih uslužbencev sektorja za prevajanje in prek 40 pogodbenih izvajalcev prevajalskih storitev. Pravkar končujejo drugi javni razpis za zunanje sodelavce.

Novi spomeniki državnega pomena

LJUBLJANA / STA – Slovenska vlada je na zadnji seji med drugim sprejela več odlokov o razglasitvi posameznih enot kulturne dediščine za spomenike državnega pomena in novelirala nekaj starih odlokov, ki se nanašajo na tovrstne spomenike, sprejela pa je tudi sklep o ustanovitvi javnega zavoda Muzej novejšje zgodovine Slovenije ter spremembe akta o ustanovitvi Filmskega sklada kot javnega sklada.

Za spomenike državnega pomena po novem veljajo *Župančičev topolar* v Bistrici pri Mokronogu, *Pantzova žicnica* v Blatnem grabnu, *spomenik NOB* na Gričku na območju Črnomlja, *domačija Dolsko* v Dolskem, *Antonijev rov* v Idriji, *kolonski zaselek Polje 29* na območju Izole, *Šeškov dom* v Kočevju, *sušilnica za sadje pri hiši Liberga 2* v Libergi, *cerkev sv. Janeza Krstnika* v Suhi pri Škofji Loki, *grobnica Hrovatin - Laurin* v Vipavi, in *domačija Lokarje 28* v Vodicaah.

Spremenjeni pa so bili odloki, ki se nanašajo na naslednje spomenike državnega pomena: območje *Auerspergovne železarne* v Dvoru pri Žužemberku, na območju Polhovega Gradca - *Grad Polhov Gradec* in *park Gradu* ter *Neptunov vodnjak, Grad na Ptujju, Muzej na prostem* v Rogatcu, *Grad Snežnik* in območje tega gradu.

Gre za razglasitve kot izvedbene akte na podlagi zakona o varstvu kulturne dediščine, pripravljene na strokovnih podlagah in po predlogih regionalnih zavodov za varstvo kulturne dediščine.

Muzej novejšje zgodovine Slovenije je opredeljen kot državni muzej, ki zagotavlja matičnost na celotnem območju Slovenije za premično dediščino novejšje zgodovine od začetka XX. stoletja dalje. Ustanoviteljica tega muzeja je Republika Slovenija, ustanoviteljske pravice in obveznosti pa uresničuje vlada RS.

Najstarejša Savinjšanka

VRANSKO / VEČER – Pred Križničkovo gostilno na Vranskem so Vranščani pripravili krajšo slovesnost, s katero so počastili svojo najstarejšo občanko Ano Križnik, ki je slavila 101. rojstni dan. Da je slavljanka med domačini priljubljena in znana, se je videlo po velikem številu krajanov, ki so se zbrali pri gostilni in ji želeli voščiti. Delo in zmernost v vsem - je recept najstarejše Savinjšanke.

Razočarani posavski sadjarji

KRŠKO / STA – V sadovnjakih Evrosada Krško in pri članih Sadjarske zadruge Posavje so zdaj najbolj vidne posledice spomladanske pozebe in katastrofalne toče: namesto da bi na jablanah zoreli lepi plodovi, so veje prazne, kar pa je na njih še jabolok, so razbrzdana in bolj spominjajo na spačke kot na vabljive sadeže. Jabolka bodo zgolj za industrijsko rabo, tiste s šolskega sadovnjaka v Artičah pa bodo uporabili za pripravo sokov. Posavski sadjarji, ki pridelajo tretjino vsega slovenskega sadja in so v normalnih letih prodali na tuje 1000 vagonov sadja oziroma v povprečju 80 odstotkov pridelka, to sezono ne bodo imeli jabolok in hrušek za izvoz.

Zdaj, ko bijejo boj za preživetje podjetij in delavcev, pa izostaja tudi pomoč države oziroma nujni ukrepi za omilitev škode.

Na Ptujju 32. festival domače zabavne glasbe

PTUJ / VEČER – V petek, 3. avgusta je mesto Ptuj za nekaj časa zaživelo ob zvokih harmonike, klarineta in ostalih instrumentov, ki jih vsebujejo mnogi slovenski narodnozabavni ansambli. Na Mestnem trgu tega mesta ob Dravi se je odvijal festival domače zabavne glasbe Ptuj 2001. Festival je poleg glasbe in druženja hkrati prispeval k obeležitvi občinskega praznika.

Slovenski godbeniki uspešni v Kerkradeju

KERKRADEJ / VEČER – V Kerkradeju je v minulih dneh potekalo štirinajsto svetovno prvenstvo pihalnih orkestrrov, ki ga omenjeno nizozemsko mesto gosti vsaka štiri leta. Med slovenskimi udeleženci prvenstva se je trboveljska godba uvrstila na 8., ravenska pa na 9. mesto. Največ točk je zbrala godba iz španskega Bunola (Sociedad Musical la Artística), drugo mesto je zasedla domača nizozemska godba iz Eijsdena, tretje pa je pripadlo Simfoničnemu pihalnemu orkestru iz Berna. Četrtri so bili Maastrichtski godbeniki (Harmonie St. Petrus en Paulus Wolder), peti pa Harmonični orkester Vooruit, Harelbeke iz Belgije. Najboljša slovenska godba je bila Delavska godba Trbovlje, ki je zasedla osmo mesto, na deveto pa se je uvrstila Pihalni orkester Železarne Ravne.

V Ljubljani umrl jugoslovanski ataše

LJUBLJANA/DELOFAX/ – Na obrežju Gradaščice v bližini Eipprove ulice v Ljubljani so policisti našli moško truplo. Kmalu so ugotovili, da je pokojnik ataše ambasade ZRJ, 43-letni Ljubiša Protič. Dosedanji pregled na inštitutu za sodno medicino je pokazal, da Protič, ni umrl nasilne smrti.

Euromoney: NLB spet najboljša v Sloveniji

LJUBLJANA/STA/ – Priznanje za odličnost britanske finančne revije Euromoney (Euromoney Awards for Excellence 2001), ki ga podeljujejo od leta 1992, je v Sloveniji že peto leto zapored prejela Nova Ljubljanska banka, in sicer za najboljšo slovensko banko in za najboljšo posojilodajalko v Sloveniji.

Kolinska prodala za skoraj 13 milijard izdelkov

LJUBLJANA/VEČER/ – Na skupščini delničarjev Kolinske d.d. so se delničarji odločili, da si izplačajo dividende v skupni vrednosti 315,8 milijona tolarjev. Bruto dividenda na delnico znaša sto tolarjev in je za 15 odstotkov višja od lanske. Minulo leto je bilo za Kolinsko d.d. uspešno, prodaja je dosegla skoraj 13 milijard tolarjev, kar je devet odstotkov več kot lani, dobiček pa se je povečal za osem odstotkov. Pravico do dividende imajo delničarji, vpisani v delniško knjigo do 1. avgusta 2001, dividende pa bodo izplačane 14. septembra.

Zlata medalja za carsko klobaso

NOVO MESTO/DOLENJSKI LIST/ – Mednarodna ocenjevalna komisija, ki je v Gornji Radgoni ocenjevala meso in mesne izdelke, je prisodila zlato medaljo *cesarski klobasi*, jetnemu namazu *Jutro* je podelila srebrno, štirje drugi izdelki (*prekajeni svinjski vrat v ovitku*, *šunkarico*, *krakovsko šunko* in *mesni narezek*) pa so dobili bronaste medalje.

Prva slovenska ambulanta za ustni zadah

LJUBLJANA/JANA/ – Prvo ambulantno za ustni zadah je v Ljubljani odprl dr. Miha Sok, dr. med., torakalni kirurg s Kliničnega centra. Najnovejše raziskave namreč kažejo, da smrdi ljudem iz ust najpogosteje zaradi bakterij, ki se naselijo in brez kisika razmnožujejo na hrbtišču jezika. Vzrok za zadah pa so tudi obolenja obzobnih tkiv ali žrela.

Slovenijavino Bricem

NOVA GORICA/PRIMORSKE NOVICE/ Za nakup blagovnih znamk Slovenijavina so briški vinarji namenili 162,7 milijona tolarjev, prevzeti pa bodo morali tudi 16 delavcev Slovenijavina, ki so že doslej vodili posle konzorcija Avia. Ohranili bodo tudi vse poslovne povezave, ki jih je imelo Slovenijavino, ter poglobili sodelovanje z nekaterimi večjimi slovenskimi pridelovalci vina, predvsem z vipavskim Agroidom. Prav tako bodo obdržali tudi vse poslovne povezave s pridelovalci vina, od katerih je doslej Slovenijavino kupovalo vino in ga kasneje stekleničilo. Nekoliko selekcije bodo naredili le pri uvozu tujega vina, predvsem belega vina iz Makedonije, saj imajo slovenski pridelovalci dovolj presežkov domačega vina, ki jih bo treba prodati.

Letos poteka 150 let kar je blaženi Anton Martin Slomšek v septembru 1851 ustanovil Bratovščino sv. Cirila in Metoda za edinost kristjanov.

V Sloveniji registriranih prek 45.000 obrtnih obratov

LJUBLJANA/STATISTIČNI URAD/ – Konec leta 2000 je bilo pri Obrtni zbornici Slovenije vpisanih v obrtni register 45.897 obrtnih obratov, od tega 40.448 fizičnih in 5449 pravnih oseb. Obrtno dejavnosti ter do-mačo in umetno obrt opravlja 85 odstotkov fizičnih in 15 odstotkov pravnih oseb; obrti podobne dejavnosti pa opravlja 91 od-stotkov fizičnih in devet odstotkov pravnih oseb.

Slovenija ima novega milijonarja

MURSKA SOBOTA/RAZNI MEDIJI/ – Na žrebanju v igri Loto je padel rekordni dobiček - več kot 207 milijonov tolarjev. Listek je bil vplačan v Murski Soboti. Srečnej je izpolnil sistemski listek z desetimi številkami, tako ima poleg sedmice, vredne 207.495.179 tolarjev, še 21 šestic, vrednih 66.093 tolarjev, 63 petic, vrednih 3.533 tolarjev, in 35 štiric, vrednih 475 tolarjev.

Prepovedi obratovanja kopaljšč

KOPER/PRIMORSKE NOVICE/ – Inšpektorji so julija pregledali slovska kopaljšča oz. bazene. Prepovedi obratovanja so bila deležna kopaljšča: Adria Hoteli v Ankaranu, v Koprju začasna prepoved 12 kopaljšč, portoroški Belveder, kopaljšče hotela Bernardin, srednji bazen v portoroškem hotelu Morje, hotel Grad Podvin, veliki in otroški bazen hotela Metropol, kopaljšče Portoroška plaža v Portorožu in veliki in mali bazen na kopaljšču Pivka jama pri Rakeku in v Kranju.

Turizem

Slovenija se odpira ...

/VEČER/ – Maribor in Laško bosta prihodnje leto gostila zdraviliščnike, **Portorož** avtobusarje, **Ljubljana** medije. Slovenija si je letos že nabrala nove promocijske točke, na primer s kolesarsko dirko **Giro d'Italia**, zlasti pa s srečanjem **Busha in Putina** na Brdu. Program srečanj in dogodkov za leto 2002 pa je še bolj zanimiv. Slovenija se odpira tudi za velike prireditve, kongrese, dogodke. Tako bo v začetku prihodnjega leta (med 14. in 18. aprilom) v Portorožu **51. skupščina nemškega RDA, največjega združenja avtobusnih organizatorjev potovanj po svetu**. Okrog 500 udeležencev se bo pogovarjalo o prihodnosti avtobusnih potovanj, ki so vse bolj zanimiva v konceptu kratkih počitnic. V Nemčiji na primer znaša delež avtobusnih turistov okrog 10 odstotkov; v Slovenijo prihajajo z avtobusi tudi Berlinčani. V Mariboru bo v hotelu Habakuk od 29. maja do 2. junija **mednarodna konferenca ISPA. Mednarodno združenje zdravilišč** ima v 49 državah kar 1400 članov, slovenska predstavnika sta Terme Maribor in Zdravilišče Laško. Vodja konference bo direktor laškega zdravilišča, kjer bo predkonferenčni program (spoznavanje turističnih biserov Slovenije in ponudba zdravilišč). V Slovenijo bodo prišli predstavniki zdravilišč z vsega sveta, okrog 450 jih bo, in da bo konferenca tudi imenitna promocija Slovenije. Mariborsko-laško konferenco so predstavili junija v Newportu; slovenski večer je bil parada slovenske kulinarike, vrhunskih vin in folklore. Ljubljana pa bo prihodnje leto gostitelj **medijskih ljudi, lastnikov časnikov, revij, televizij, založnikov**. Boris Bergant, podpredsednik evropske radio-televizijske zveze, pove, da se bodo že letos septembra v Ljubljani zbrali glavni uredniki informativnih programov EBU, vrhunec pa bo zanesljivo kongres IPI (Mednarodni tiskovni inštitut), ki bo maja zasedal v prestolnici. Zbralo se bo nad 600 udeležencev, med njimi najbolj zveneča medijska imena. Tudi Bled bo kraj velikega srečanja - v našem gorenjskem biseru bo **šahovska olimpiada**.

V Sloveniji naj bi bilo čez tri tisoč spominkov

/VEČER/ – Pravijo, da je v Sloveniji kakšnih tri tisoč turističnih spominkov, vendar jih več kot polovica ne zasluži tega imena. **Haloška žvegla**, izdelek Antona Žoekša iz Maribora, **turistična sestavljanka** Delavnice iz Vrhnike in **skupina lutk, klobuk in torbica iz ličja** učne delavnice LKC Velika Polana pa so trije izdelki, ki so zmagali na natečaju Turistični spominek Slovenije 2001. Udeležilo se ga je 107 avtorjev, ki so v ocenjevanje poslali 120 spominkov. Pisno priznanje so dobili Andrej Ozebek iz Radovljice za **"sveti duh v steklenici"**, Biovez iz Slovenske Bistrice za **ovseno blazino iz lanenega blaga z ročno izveženim detajlom** in TD Železniki iz Železnikov za **ročno klekljana kazala za knjigo**. Čipki so dodali kleklj, kot da bi z njimi hoteli povedati, kako priti do čipke. Majolike, kozolci, vozovi, narodne noše in medica, to so spominki, ki jih tuji turisti najraje kupujejo in odnesejo iz Slovenije. Najboljšim bodo nagrade in priznanja podelili na **Dnevu spominkarjev Slovenije** na Celjskem sejmu, in sicer 22. septembra letos.

Glasbeni večer z Avsenikom

Tržič – V okviru letošnjih tržiških poletnih prireditev je bil pred dnevi glasbeni večer z Avsenikovim hišnim ansamblom **Jožovic** in županom Pavlom Ruparjem.

Praznik Marije Snežne

Velika planina – Kakor vsako leto je bila tudi letos maša v kapelici Marije Snežne v planšarskem naselju. Po maši je na veselici igral ansambel Gorska roža.

Noč pod kostanji

Dobrna – Letos je bila turistična prireditve Noč pod kostanji že 23. po vrsti. Obiskovalce je zabavalo več ansamblov, pripravili pa so tudi razstavo slik v tamkajšnji galeriji in veliko ponudbo spominkov, s prikazom čebelarških izdelkov in zdravilnih zelišč, ki rastejo v okolici Dobrne. Vse se je končalo z nočnim teniškim turnirjem.

Duma na počitnicah v Portorožu

PORTOROŽ/DELOFAX/ – Putinov obisk v Sloveniji je prinesel nekaj tudi slovenskemu turizmu: toliko gostov iz Rusije še ni bilo. V Portorožu je 30 ruskih poslancev pričakujejo jih še 20. Sredi avgusta prihaja še nekdanji ruski premier Jevgenij Primakov. V portoroških hotelih Palace, Morje, Grand hotel Metropol letuje te dni več kot 400 ruskih gostov. Vsi so se pripeljali z letalom do Brnika.

Balnanje

/VEČER, ZMAGO GOMZI/ – V Sloveniji se z balinanjem ukvarja nad 12 tisoč ljudi obeh spolov in različnih starosti.

Balnanje ima korenine v Franciji, od koder se je razširilo v Italijo in prek nje v Slovenijo. v Sloveniji so prvič začeli balinati okrog leta 1910. Igra je bila takrat v razvedrilo in zabavo, že leta 1935 pa je bilo v Sloveniji že nekaj balinarskih klubov. Ti so sprva delovali dokaj neorganizirano in nepovezano, toda v poznejših letih so začeli med seboj igrati tekme in ob rekreacijskem se je začelo razvijati tudi tekmovalno balnanje. Prve balinarske krogle so bile iz lesa, s kakršnimi marsikje rekreativno balinajo še sedaj, zlasti v manjših primorskih krajih, pravila so bila ohlapna.

Po drugi svetovni vojni je balnanje doživelo velik razmah, organizirano športno balnanje na slovenskih tleh pa se je začelo v letih 1949/1950, in sicer na pobudo dr. Milka Gornika, kateremu sta se pridružila še Romeo Bassin in Avgust Petrovič. Leto dni pozneje je bil pri tedanji Fizkulturni zvezi Slovenije ustanovljen prvi balinarski odbor, ki je zatem ustanovil Balinarsko zvezo Slovenije in tedaj so se tudi začela prva organizirana balinarska tekmovanja pri nas. **Balinarska zveza Slovenije torej praznuje letos 50-letnico obstoja in delovanja.**

Ob bok uspešnim športom
V minulih 50 letih je balnanje kot športna zvrst v Sloveniji doživelo neverjeten razmah. Balinišča so rasla kot gobe po dežju in predvsem na Primorskem ni bilo vasice, v kateri ne bi imeli balinišča. Skladno z izgradnjo balinišč se je tudi večalo število klubov in balinarjev, bodisi rekreativnih ali tekmovalnih, v zadnjih nekaj letih pa so množično začele balinati tudi predstavnice nežnejšega spola. Tudi tekmovalna pravila so iz leta v leto doživljala spremembe, tako da je igra postala bolj dinamična, zaradi česar se je tudi starostna meja tekmovalcev zelo znižala. Če so

bili še pred dvajsetimi ali tridesetimi leti v svetovnem vrhu 50 in več let stari balinarji, imajo sedanjí asi 20 do 40 let. Slovenski balinarji so že v nekdanji skupni državi tvorili jedro reprezentančnih selekcij in osvajali na svetovnih in evropskih prvenstvih najzlahtnejša odličja, izjemno uspešni pa so tudi sedaj, v samostojni Sloveniji. Balnanje po številu osvojenih kolajn na velikih tekmovanjih sodi med najuspešnejše slovenske športe, **septembra letos pa bo v Kranju tudi člansko svetovno prvenstvo.**

Dobra rekreacija

V Sloveniji je trenutno 184 balinarskih klubov, od tega največ, kar 56, na širšem ljubljanskem območju, na Gorenjskem jih je 35, na novogoriškem območju 20, najmanj pa jih je na mariborskem območju, kjer delujejo le trije klubi. Z balinanjem se v Sloveniji ukvarja več kot 12.000 ljudi obeh spolov in različnih starosti, od tega več kot polovica rekreativno. To jim omogoča tudi 466 igrišč, pri čemer jih je 80 pokritih, 57 igrišč pa je dvoranskih, kar pomeni, da se ljubitelji balinanja lahko rekreirajo vse leto. Zanimivo je, da se za rekreativno balnanje odloča veliko ljudi, ki so sklenili aktivno športno pot, balnanje pa je zanje pravišnja rekreacija, saj ne zahteva posebnih telesnih naporov. Seveda pa to ne pomeni, da z balinanjem udeleženci ne razgibajo svojih udov med bližanjem in še posebno med zbijanjem. Bližalec se mora ob vsakem metu približno kilogram težke kovinske krogle po 27 m dolgem balinišču prikloniti, zatem "sprehoditi" na drugo stran balinišča in stvar se ponavlja vse do konca igre, ki lahko traja bodisi pol ure ali tudi dve uri. Zbijalec pa mora pred izmetom krogle v igralni prostor na drugi polovici igrišča preteči nekaj metrov, tako da je v gibanju vse telo. Če so se v preteklosti rekreativni balinarji in balinarke razlikovali po tem, da so bili nekateri večši le bližanja, drugi pa zbijanja, te ločnice danes domala ni več; vse več med njimi je namreč takih, ki enako dobro obvladajo obe prvini.

Ples

Gordana Grandošek in Bojan Fesel iz Maribora sta plesala v Avstraliji BURN THE FLOOR

PERTH, MELBOURNE, SYDNEY, BRISBANE /GLAS SLOVENIJE, 7 D/ –

Pred nekaj dnevi se je končala avstralska turneja mednarodne plesne skupine **Burn the Floor**, v kateri plešeta dva Mariborčana.

Gordana in Bojan sta začela plesati pred več kot dvajsetimi leti pri plesni šoli Pingi. Trenirala sta standardne in latinskoameriške plesne in niti sanjati nista mogla, da bosta nekoč sodelovala v mednarodno priznani plesni šov skupini **Burn the Floor**, ki jo je ustanovil Harley Medcalf, sicer menedžer Johna Eltona in številnih mednarodno priznanih glasbenih zvezd.

Gordano in Bojana je njuna angleška trenerka in mednarodna plesna sodnica Lindsey Hillier - Tate, prva koreografinja plesnega šova, povabila k sodelovanju že leta 1997, ko sta bila druga na svetovnem prvenstvu plesnih parov v Angliji. Vmes sta se razšla in Gordana je celo nehala plesti. Ko sta se Gordana in Bojan pridružila skupini **Burn the Floor**, sta bila med najmlajšimi, tiste, ki so obvladali le eno plesno zvrst pa so tudi odslovili. Pred kratkim so se spet zbrali v Londonu, kjer so se pripravljali na novo plesno sezono. Treningi trajajo 16 ur plesa na dan. Razen Avstralije jih zdaj še čakajo turneje v ZDA, Kanado, po Evropi in še kam. V Slovenijo se bosta vrnila 3. decembra, ta čas pa sta v stiku s sorodniki in prijatelji po e-mail pošti. Pravita, da tudi za domotožje ni časa.

Bojan se je uredništvu Glasa Slovenije oglasil po e-mailu takoj po prihodu v Sydney in prijetno presenetil z novico: spet nastopamo v Avstraliji!

Šport

Ekipne svetovne prvakinja

RUŠE /VEČER/ – Ruški župan Vili Rezman je priredil sprejem za strelko Natalijo Prednik in se ji tako zahvalil za zadnji športni dosežek, ko je v Horgenu v Švici s strelkama Zdenko Stolnik in Tino Gabnar osvojila naslov ekipne svetovne prvakinja v streljanju s samostrelom na deset metrov. Župan ji je izrekel tudi zahvalo za promoviranje strelskega športa, strelskega društva I. Pohorskega bataljona Ruše in svojega kraja.

Franc Pinter evropski prvak

VEJLE /STA/ – Slovenec Franc Pinter je na odprtem evropskem prvenstvu v streljanju za invalide v konkurenci več kot 300 strelcev iz 36 držav že v svojem prvem nastopu na tako velikem tekmovanju postal novi evropski prvak. Pinter, ki strelja na invalidskem vozičku je v kategoriji SH1 v disciplini 60 strelcov z zračno puško dosegel 688,3 kroga, kar je v odprti konkurenci zadostovalo za srebrno odličje, ker pa je bil tekmovalac pred njim iz Nove Zelandije, je Pinter prepričljivo osvojil naslov evropskega prvaka.

Jubilejna

10. zmaga veslačev

MUENCHEN /STA/ – Iztok Čop je na tekmi svetovnega pokala v Muenchnu osvojil jubilejno 10. zmago v svetovnem pokalu za slovensko veslanje. Stopničke so si zagotovili tudi Jani Klemenčič, Milan Janša, Matej Prelog in Rok Kolander, ki so osvojili tretje mesto. Solidno sta v dvojnem dvojcu nastopila Luka Špik in Davor Mizerit, ki sta se morala zadovoljiti z nehvaležnim četrtrim mestom. Kot prvi pa je v finalu nastopil slovenski četverec s krmarjem, ki je v konkurenci štirih čolnov osvojil tretje mesto in popolnoma upravičil zaupanje trenerjev.

Mima Jauševc še aktivna

/VEČER/ – Slovenska teniška igralka Mima Jauševc je še vedno aktivna. Zdaj igra tenis tudi njen sin in jo vsako leto spremlja na potovanjih po svetu. Mima se bo po dopustu odpravila na US Open. Pred kratkim se je iz Wimbledonu vrnila v Maribor in povedala, da so vse igralko, ki so nekoč igrale skupaj, še danes ohranile prijateljske stike.

Tečajnica Banke Slovenije

Srednji devizni tečaj (7. avgusta 2001)

Država (enota)	tolarjev	Država (enota)	tolarjev
EMU (1 EUR)	218,4682	Hrvaška (1 HRK)	29,8727
Avstrija (1 ATS)	15,8767	Japonska (1 JPY)	2,0095
Francija (1 FRF)	33,3053	Kanada (1 CAD)	163,3529
Italija (100 ITL)	11,2829	Švica (1 CHF)	145,1134
Nemčija (1 DEM)	111,7010	V. Britanija (1 GBP)	353,1655
Avstralija (1 AUD)	128,3371	ZDA (1 USD)	249,3929

Cerkev in gorenjski gozdovi

Do gozdov brez prelivanja znoja ali plačila

Radovljica – Državno pravobranilstvo in Gozdno gospodarstvo Bled sta se odločila, da sprožita upravni spor s tožbo pri upravnem sodišču zaradi odločbe ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), s katero je v denacionalizacijskem postopku 8254 hektarov v Triglavskem narodnem parku (TNP) vrnilo v last in posest ljubljanski nadškofiji. Nenavadno pri tem je tudi to, da o vrnitvi zemljišč v TNP odloča MKGP, čeprav pred letom dni sprejeta novela 54. člen zakona o denacionalizaciji določa, da o nepremičninah, zavarovanih po predpisih o ohranjanju narave, odloča ministristvo, pristojno za okolje in prostor.

Nadškofija je na območju radovljiške upravne enote zahtevala vrnitev okoli 21.000 hektarov, od tega 16.000 v TNP. Nekdanji ekonom ljubljanske nadškofije **Martin Springer** je pred leti za Gorenjski glas dejal, da ni pomembno, kako je kdo prišel do premoženja, samo da ga je pridobil legalno. Dejstvo je, da se predstavnikom rimskokatoliške cerkve za smreke na Pokljuki nikoli ni bilo treba znojiti pri delu, ali pa zanje plačati kakšen goldinar, krono ali dinar. Dobro ji kaže tudi zdaj, ko imamo tolarje. Država naj bi cerkvi gozdove vrnila, za tiste, kjer gospodarska raba ni dovoljena, plačevala odškodnino, nekateri pa od cerkve tudi odkupila. Martin Springer je tudi rekel, da smreke ne občutijo, ali rastejo na zasebni, cerkveni ali državni zemlji. Smreke morda res ne, zato pa toliko bolj ljudje.

Čigavi so bili gorenjski gozdovi?

Gorenjski gozdovi so prvič omenjeni v izročitveni listini, s katero je nemški cesar Henrik II. briksenškemu škofu Albuinu daroval Bled z gradom in jezerom, kmetije v Bohinju, gozdove na Jelovici ter posest vse do Tržiške Bistrice. V stoletjih se je posest z nakupi, darovi in zapuščinami povečevala, januarja 1803 pa je bila podržavljena. Leta 1838 je bilo fevdalno posestvo znova vrnjeno škofiji, škof Vincenc pa je s papeževim dovoljenjem čez deset let prodal blejski grad z jezerom, gozdove na Jelovici, Mežaklji, Poljani in v Notranjem Bohinju z vsemi pravicami in obvezami fužinarju Viktorju Ruardu, ki je leta 1871 skoraj vso posest prodal Kranjski industrijski družbi, ta pa leta 1895 državi, ki je za 1,4 milijona goldinarjev ali 2,8 milijona kron dobila 26.454 hektarov. Zajemali so Jelovico in Mokri log, Notranji Bohinj, Pokljuko, Mežaklo, Malo Pišnico, Martuljek in Belco, med drugim pa tudi ribolovne pravice v Bohinjskem jezeru. V posest so sodili tudi posamezni gozdni kompleksi na Dolenjskem. Država je kupila gozdove za potrebe Kranjskega verskega sklada.

Začetki verskih skladov sodijo v čas cesarja Jožefa II., ki je razpustil 728 samostanov, cerkveno premoženje je prešlo v verske sklade, ki naj bi s poslovanjem pokrivali stroške za plače duhovnikov, ustanavljanje novih župnij, oskrbo upokojenih redovnikov in revnih ljudi. Večina verskih skladov je imela izgubo. Država jim je pomagala z dotacijami, njeni prispevki pa so se knjižili kot skladovi dolgovi državi. Medtem ko je leta 1895 država kupila omenjeno posest za 2,8 milijona kron, ji je po desetih letih sklad dolgoval dobrih deset milijonov zlatih avstrijskih kron. Po letu 1918 se je ta izguba še povečala. Tudi dr. Rado Kušej, redni profesor cerkvenega prava na univerzi v Ljubljani, leta 1937 omenja mnenje zagrebškega profesorja dr. Lanoviča, da so državna posojila verskemu zakladu že tako visoka, da so presegala vrednost celotne imovine. Sklad je posloval z izgubo tudi nadaljnja leta.

Leta 1920 je bila na bohinjsko-blejsko posest z 22.080 hektari vključena zastavna pravica na terjatev Narodne banke kraljevine Jugoslavije za 20.822.140 dinarjev, na kranjskogorskem območju pa za 2864 hektarov 3.357.420 dinarjev. Leta 1939 je bila sprejeta uredba z zakonsko močjo o prenosu premoženje verskih skladov katoliške cerkve v last in upravo katoliške cerkve (v 1. členu je zapisano, da se z verskimi zakladi razumejo »zakladi in fondii, ki so bili ustanovljeni iz imovine katoliške cerkve z verskimi dokladi in prostovoljnimi prispevki vernikov ...«). Ker blejsko-bohinjska posest ni bila pridobljena na ta način, marveč z državnim nakupom, je uredba za marsikoga še zmeraj sporna. V 13. členu je uredba določala, da »izročitev in prenos skladov katoliški cerkvi nič ne spreminjata pravic in obveznosti, ki se držijo imovine«, že oktobra oziroma novembra pa sta bili zastavni pravici na terjatev Narodne banke izbrisani.

Povojne naložbe

Medtem ko je nova država leta 1947 omenjeno posest podržavila, ji ga po odločbi MKGP najnovejša država ponovno daje. Nekateri njeni visoki predstavniki bi bili različno odprtih rok. Tri ministrstva, med njimi seveda tudi MKGP, je leta 1991 sprejelo navodilo o merilih za ocenjevanje vrednosti podržavljenih premičnin, nepremičnin podjetij oziroma premoženja. Po tem navodilu se pri vračanju ocenjuje vrednost stvari po stanju v času podržavljenja in po stanju v času vračanja. Izjema naj bi bili le gozdovi, v katerih so po podržavljenju gospodarili v skladu z gozdnogospodarskimi načrti. To je pomenilo, da se povojne naložbe v gozdne ceste ne upoštevajo. Splošno združenja za gozdarstvo je zaradi tega ustavnemu sodišču predlagalo oceno ustavnosti in zakonitosti te določbe, sodišče pa jo je razveljavilo.

Pri vračanju gozdov cerkvi je bila zelo hitra pristojna uradnica jese-niške občine. Leta 1994 je nadškofiji vrnila 2880 hektarov, pri čemer do ugotavljanja povečane vrednosti ni prišlo. Te gozdove je nadško-

fija leta 1995 zastavila za posojilo, ki ga je dobila pri Zdržni kmetijsk-banki za gradnjo tiskarne, ki pa je šla v stečaj. Kot je povedal Martin Springer so hipoteko na gozdove dali zato, ker so jim pri najetu posojil zatrjevali, da je to le formalnost. »Mi smo to verjeli in zaupali, potlej pa se je izkazalo, da je stvar zelo resna.« Taka izjava izdaja čudnega gospodarja, predsednik uprave te banke **Milan Knežević** pa je pred dnevi povedal, da je nadškofija dolg poplačala z denarjem. Šlo je za okoli 3000 hektarov. Medtem ko je nadškofija dala zemljišče oceniti, banka tega ni storila. Gotovo pa je bila ocenjena vrednost precej višja od dolga. Za kakšno višino posojila je šlo, Milan Knežević ni povedal.

Nadškofiji se je mudilo

Nadškofija pa je hotela gospodariti s spornimi gozdovi, še preden je bilo odločeno o njihovi usodi. Ze spomladi 1992 je namreč z Gozdnim gospodarstvom Bled sklenila pogodbo, da ji v gozdu, ki naj bi ga dobila, njegov lastnik pa je bila še zmeraj država, pripada 40,58 odstotka prihodka od prodaje lesa. Potem ko je pogodba prišla v javnost in dvignila precej prahu, ji je GG nakazalo le prvi obrok, in sicer 4,6 milijona tolarjev. O predlagateljih in podpisnikih nenavadne (nezakonite) pogodbe, si lahko mislimo svoje. O tedanjem direktorju gozdnega gospodarstva tudi to, da je pokleknil zaradi tega, da bi v gozdovih lahko sekali tudi takrat, ko bo njihova lastnica postala nadškofija. Strah pred izgubo zaposlitve seveda ostaja.

Po nekaterih izjavah predstavnikov nadškofije bo cerkev z vrjnimi gozdovi gospodarila strokovno in tako, kakor veleva zakon. Po podatkih Martina Springerja so za zastavljene gozdove v jeseniški občini naročili dve cenitvi. Medtem ko je bilo med vsemi le nekaj več kot 500 hektarov gospodarskih gozdov, je bilo po eni premoženje vredno 13 milijonov, po drugi pa dobra dva milijona mark. V odločbi ministrstva je napisano, da je bilo 8240 hektarov po stanju v času podržavljenja vredno 15.092.77,97 mark, po stanju v času vračanja pa 12.583.760,17 mark. Ker je GG Bled na teh parcelah zgradilo tudi 138,5 kilometra cest (kilometer naj bi danes stal deset milijonov tolarjev) in tudi druge poti, je razmerje vzbudilo veliko začudenje. Pri tem bi lahko sklepali, da je ministristvo zgolj prepisalo zneska iz odločbe upravnega organa I. stopnje (radovljiška upravna enota), ki je za izračun upošteval metodologijo iz odloka o načinu določanja vrednosti kmetijskih zemljišč, gozdov in zemljišč, uporabljenih za gradnjo v postopku denacionalizacije. Glede na to, da je ta organ zahtevo za vrnitev v naravi zavrnil, ugotavljanje morebitne povečane vrednosti ni bilo potrebno. Do razlike med vrednostima je prišlo zato, ker so nekatere parcele zaradi delitve manjše kot ob podržavljenju (tudi zaradi gradnje cest), kar pa ne pomeni, da se deli teh parcel ne bodo vračali v kasnejšem postopku. Upravni organ je desle odločal le o tistih parcelah znotraj TNP, glede katerih je dejansko in pravo stanje po mnenju sklada kmetijskih zemljišč in gozdov razčiščeno.

Kako dolgo lahko traja naknadnost?

Novela zakona o ZDEN upravičencem, ki se jim vrne premoženje v naravi, omogoča, da se o morebitni odškodnini v primeru, če se je vrednost premoženja bistveno povečala (za več kot 30 odstotkov vrednosti nepremičnine), odloči naknadno z dopolnilno odločbo. Nadškofija se je za to odločila pri vseh dosedanjih štirih delnih odločbah o vračilu. Tako kot v eni od prejšnjih zadev, sta državno pravobranilstvo in GG Bled tudi v tem postopku uveljavljala bistveno povečano vrednost nepremičnin, ministristvo pa v odločbi (kar naj bi bila samo ena od njenih pomanjkljivosti), možnosti za naknadno določanje vrednosti ne daje. Kako dolgo lahko traja »naknadnost«, pa zakon ne določa. Dosti bolj smiselno bi bilo, da se vrednost oceni že prej. V primeru, da se je vrednost bistveno povečala, 25. člen ZDEN dopušča tri možnosti: da se nepremičnina po izbiri upravičenca ne vrne, da se na njej vzpostavi lastninski delež do višine prvotne vrednosti nepremičnine ali se vrne pod pogojem, da upravičenec za razliko v vrednosti plača odškodnino. Kaj bi se zgodilo, če bi bilo ugotovljeno, da se je vrednost zemljišč, ki bi jih cerkev že dobila v last in posest, bistveno povečala?

ZDEN določa, da je treba v postopku vračanja ugotoviti vrednost premoženja ob podržavljenju in ob vračanju, v Sloveniji pa ni bila narejena nova klasifikacija katastrskih razredov. Zato naj bi bile določene odločbe v nasprotju z zakonom, saj slonijo na starih katastrskih podatkih, na katerih niso vrisane ceste, stavbe in druge spremembe. To si lahko razlagamo tudi tako, da nekaterim v državi ni za to, da bi delali v dobro države. Nov podzakonski predpis o razvrščanju zemljišč v katastrsko kulturo ter kakovostne in katastrske razrede mora izdati ministristvo za kmetijstvo.

Medtem ko verskim skupnostim za stavbe, ki jim služijo za versko dejavnost, ni treba plačati nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, poslanec **Dušan Vučko** (LDS) iz Bohinja pravi, da je cerkev spoznala, da gre za zelo kakovostne nepremičnine, s katerimi bo lahko dobro gospodarila, poleg tega pa ji ne bo treba plačati skoraj nobenih davkov. Vsak lastnik gozda plačuje osem odstotni davek od katastrskega dohodka gozdnih zemljišč in 6,9-odstotno pristojbino za vzdrževanje gozdnih cest. Izjema je le cerkev. Kot ustanova s posebnim statusom je oproščena plačila.

Vlasta Felc

Slovenija, moja dežela

SNOVIK

/VEČER/ – V vasi Snovik v Tuhinjski dolini so uradno odprli prvi del novih Term Snovik, 500 kvadratnih metrov velik bazen s termalno vodo, ki ima 30,6 stopinje Celzija. Voda je po prvih podatkih Raziskovalnega centra Rogaška Slatina čista, brez primesi, bogata z magnezijem in kalcijem in primerna za pomoč pri zdravljenju žlezočnih in kožnih bolezni.

PIRAN

/PRIMORSKE NOVICE/ – Lahko bi rekli, da je Pirančane zajela "tablomanija", seveda v pozitivnem smislu. Piranska občina je namreč v programu celostne opombe občine postavila sedem označevalnih turističnih tabel na znamenita poslopja na Tartinijevem trgu in v njegovi neposredni okolici. Do konca leta pa nameravajo po mestu postaviti še 30 označevalnih tabel ter še prav toliko usmerjevalnih tabel, ki bodo obiskovalce usmerjale h kulturnim spomenikom. V teh dneh se zaključuje tudi postavljanje novih tabel z imeni posameznih naselij ter vhodnih tabel na meji z drugimi občinami. Veliko truda pa so vložili tudi v ureditev okolja, obnovili so denimo pešpot med Piranom in Fiesom, uredili parke po vsej občini, postavili prhe in sanitarije na piranski Punti itd.

BOVEC

/DELOFAX/ – V Mostu na Nadiži so se zbrali številni ljudje z obeh strani meje. Prišli so iz slovenskih občin Bovec, Tolmin in Kobarid ter več občin z italijanske strani meje. Prirreditelji srečanja - Razvojnno društvo, vasi Breginjskega kota, društvo iz Plešišča in Združenje prijateljev Prosnida - so ob tej priložnosti pripravili tudi okroglo mizo državnih in lokalnih oblasti z naslovom Kako do hitrejšega razvoja. Na njej je bilo slišati več konkretnih pobud: z italijanske predvsem prizadevanja za oblikovanje krajinskega parka ob Nadiži, saj bi tako prišli do razvojnih sredstev EU, s slovenske pa želje, da bi bilo prek mejnih prehodov Predolina in Musci mogoče prečkanje državne meje samo s planinsko izkaznico, kar že velja za prehoda na Matajurju in Mangartu. Slovenska stran bi želela tudi podaljšanje obratovalnega časa maloobmejnih prehodov Livek, Most na Nadiži, Robidišče in Solari. Predstavljena sta bila tudi projekt blagovne znamke Predalpskih sirov in ureditev poti miru prek breškega Jalovca.

SELNICA OB MURI

/VEČER/ – V Selnici so pred dobrim mesecem odprli čebelarški muzej. Tiste, ki obiščejo čebelarški muzej v Selnici ob Muri, bo po zbirki najverjetneje popeljal kar Franc Breg in jim razkazal prostor, ki je ves v topli medeni barvi in v katerem so razstavljeni različni panji - od zelo starih do novejših - pa razno orodje in pripomočki za čebelarjenje ter čebelarška literatura.

ŽIKARCE

/VEČER/ – Onkraj mestnega vrveža v Žikarceh, med zelenimi koruznimi polji, do koder seže pogled, stoji hiška v kmečkem stilu na posestvu mojstra domače in umetnostne obrti Vlada Puriča, ki s poslikavo skrinj in skrinjic obuja naravno in kulturno dediščino. Največkrat riše tulipanove glave, ki so značilne za Štajersko in Prekmurje.

DOMAJINCI

/VEČER/ – Marjetina nedelja je bila še posebej slovesna v Domajincih, v prekmurski občini in rimskokatoliški župniji Cankova. Mariborski škof Franc Kramberger je namreč blagoslovil tamkajšnjo, po 121 letih prenovljeno kapelo Svete Marjete ter vodil sveto mašo pred številnimi zbranimi domačini, ki so zadnja leta z različnimi oblikami zbiranja sredstev ter prostovoljnimi delom omogočili zaključek del. Za povsem nov oltar v kapeli ter notranjo veličastno poslikavo pa so sredstva prispevali izseljenci iz Kanade.

PIRAN

/VEČER/ – Znamenito vilo Rog nad Piranom so spet prodali, in to za kar tri milijone nemških mark. Dosedanji lastnik Iztok Mlakar jo je s posredovanjem agencije Gasspar-nepremičnine iz Pirana prodal nekemu mariborskemu podjetju.

BELTINCI

/VEČER/ – V grajskem parku v Beltincih je potekal 31. folklorni festival, ki se je začel z večerom tamburaških skupin iz Železne Kaple v Avstriji, iz Donje Dubrave na Hrvaškem, tri beltinske tamburaške skupine, med njimi tudi otroška, Lotmerški tamburaši in tamburaši iz Razkrižja. Pri predstavitvi vaških običajev, kulinarike ter sejmu stare obrti so sodelovale vse krajevne skupnosti občine Beltinci. Nastopili so še: Mlada beltinška banda, folklorna skupina Turopolje iz Velike Gorice na Hrvaškem, 12 folklornih skupin, med njimi folkloristi, pa ple-

Stavba območne obrtne zbornice v Škofji Loki

ŠKOFJA LOKA

/VEČER/ – Območna obrtna zbornica Škofja Loka se je zadnja dva meseca intenzivno pripravljala na postavitve spletnih strani OOOZ na internetu. Z razširitvijo informacijskega sistema bo omogočeno hitro in tekoče obveščanje članov o spremembah v zakonodaji in o vsem drugem, kar je pomembno za področje poslovanja. Zda se na spletnih straneh zbornica predstavlja v poglavjih vizitka, aktivnosti, organiziranost, zaposleni, člani OOOZ, zgodovina, splošne informacije, glasilo Loška obrt, obvestila sekcijam, literatura, vprašanja in odgovori, oglasi, obrasci, povezave in posebnost - Poslovni katalog. Omeniti je treba, da OOOZ Škofja Loka prav letos praznuje visoki jubilej, 25 let uspešnega dela.

BLED

/VEČER/ – Da bi bila turistična ponudba na Bledu in okolici čim bolj zanimiva, so se vinogradniki in vinarji SKZ Zaloščan Dornberk odločili za sodelovanje z blejskim turizmom. Na blejskem gradu so tako uredili prijetno grajsko klet De Adami. Posebnost te kleti je polnilnica vina na star, izviren način: obiskovalec vzame prazno steklenico, jo lastnoročno napolni z "graščakovim vrhunskim vinom" - belim pinotom iz lesenih sodov, začepi s plutovinastim zamaškom s staro cepilno napravo in s čebeljim voskom zavoska vrat steklenice. Poleg steklenice obiskovalec prejme oštevilčen certifikat o izvajanju polnjenja in kakovosti vina in vse skupaj odnese domov za spomin.

salsci iz Vipave, Predgrada, s plesi Mislinjske doline so se predstavili folkloristi iz Podgorja, s prekmurskimi plesi z Goriškega plesalci iz Bogojine, plese s Kozjanskega je zaplesala skupina iz Celja, plesalci iz Sentvida pri Stični so prikazali dolenske plese, s porabskimi plesi so nastopili plesalci iz Gornjega Senika, s štajerskimi plesi folkloristi iz Zg. Velke, z gorenjskimi plesi skupina iz Bohinjske Bistrice, večer v solinah pa so prikazali plesalci iz Pirana.

GORIČKO

/VEČER/ – Predvidoma v desetih letih, do 2007, bosta vlada in občina Grad celovito obnovila srednjeveško graščino, ki je žalostno propadala. Grajski kompleks s 365 sobanami, toliko, kot je dni v letu, je največji v Sloveniji, obnovili bodo 5930 kvadratnih metrov. Znatni del sredstev za projekt v okviru trideželnega krajinskega parka Goričko, Orseg in Raab bo zagotovila EU iz programa Phare.

ŠENTJUR

/NOVI TEDNIK/ – Šentjur hoče samostojnost! Sveti krajevni skupnosti Blagovna, Dramlje, Kalobje, Šentjur okolica in Mestni svet krajevne skupnosti Šentjur mesto so na svoji sejah sprejeli pobudo za izločitev sedanjih krajevnih skupnosti iz sedanje občine Šentjur pri Celju in za oblikovanje samostojne občine Šentjur.

LENDAVA

/VEČER/ – Nekoč mogočna trdnjava z imenom Gornja Lendava, ki jo je na razglednem pomolu postavil viteški red templarjev, ti so s svojo finančno močjo in znanjem, ki so ju prinesli iz križarskih vojn na Bližnjem vzhodu, v 12. in 13. stoletju obvladovali takratno Evropo, v zadnjih letih dobiva novo podobo in poslanstvo. Ogromni grajski kompleks s gradom, pristavo, parkom in kripti bo postopno postal informacijsko središče treh dežel Goriškega, avstrijskega Raaba in madžarskega Oersega. Pred kratkim so dosedanja revitalizacija in nadaljevanje projekta, ki se prepleta s številnimi legendami o najstarejši graščini v Sloveniji in njenih nekdanjih prebivalcih, predstavili javnosti.

HOTIZA

/VEČER/ – V vasi Hotiza v lendavski občini so ljudje čustveno navezani na reko Muro. Predvsem se ob obrežju reke Mure in njenih rokavov "sučjo" ribiči in lovijo "muerske" ribe. Hotiza je znana tudi po Ribiški noči. Letos je bila zabavno-etnološka prireditev na prireditvenem prostoru v Nogači kar dva dni. Zaigral je Duo Matej Band, predstavila pa se je tudi folklorna skupina Jaro iz češkega Dolnjega Cermana. Dvodnevno zabavno prireditev sta pripravila društvo mladih in kulturno društvo Hotiza.

BLED

/GORENJSKA ONLINE/ – Okarina festival je na Bledu potekal od 27. do 31. julija. Večji del festivalske ponudbe je gostil predvsem skupine, ki so zveste tradiciji in izročilu okolja, iz katerega prihajajo in praviloma ne posegajo, če pa že, v zelo malih odmerkih, po "zahodnjaških" dodatkih.

SOLKAN

/NOVI GLAS/ – Ko so Solkanci letos slavili 1000-letnico Solkana, so na trgu postavili spominski zid, na katerem je kot obeležje tisočletnici napis z besedilom darne pogodbe Otona III. v latinščini in s prevodom v slovenščino. Darovnica z dne 28. aprila 1001 je zelo pomembna za slovenski narod.

LJUBLJANA

/DNEVNIK/ – Ko so se meščani v glavnem že sprizgnili s precej strožjim nadzorom mirujočega prometa v središču mesta in nekateri začeli svoja vozila puščati kar doma, je mestna uprava udarila znova. Poostren redarski nadzor so namreč razširili na vse območje občine Ljubljana. Tako listkajo, lisičijo in odvažajo avtomobile tudi na javnih površinah v stanovanjskih soseskah ter ob vseh lokalnih cestah, torej na vsem območju, ki ga omejujejo table z napisom Ljubljana.

KOPER

/PRIMORSKE NOVICE/ – V Koprju večina trgovskih in gostinskih objektov nosi tuje ime: Press bar, Bar bianco, bar Dream, Porto di amre, Progressive, Speed bar, Back Stagea, Yes puba, La pila della fontanella, Just for you, Mamma's pub, Trucker, Bellavita intd. Lahko pa bi se na primer imenovali Beli bar, Sanje, Morsko pristanišče, Naprej, Hitrost, Ja pub, Zakulisje, Samo zate, Čevelj, Mamin pub, Lepo življenje ... razmišlja v Primorskih novicah Ilona Dolenc.

GORNJA RADGONA

/PORABJE - ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM/ – V parku na Maistrovem trgu so ob 10-letnici slovenske države odkrili tri spomenike, ki jih je oblikoval akademski kipar Mirko Bratuša. Prvi predstavlja ostanek tanka, na spominski plošči je napisano Nikolai več! in letnici 1999-2001, tretji spomenik pa so kovinski odlitki listov različnih dreves na stebrih, ki simbolizirajo novo življenje v mladi državi. Prav v Gornji Radgoni so potekali hudi boji med desetdnevno vojno. Jugoslovanska armada je porušila zvonik na cerkvi, pa tudi nekaj domov je bilo porušenih in požganih.

ŠAVRINI

/STA/ – Slikar samouk Emil Gazič je vaščane ovekovčel na stenski poslikavi. Ta poslikava v vaškem domu sredi Nove vasi govori sama zase. Pripoveduje zgodbo iz polpretekega časa, o življenju Šavrinov, o borbi za preživetje, o domačih opravilih. Resnično zgodbo, podkrepjeno z upotrejenimi potezami prebivalcev. Je opomin na čase, ko so Šavrini v boju za preživetje še pridelovali šavrinski rdeči česen za prodajo, ga spletali v kite, vztrajno obdelovali vsak košček zemlje, prosti čas pa preživljali v prijetnem druženju. Zid nad odrom za prireditve je bil, takrat še nedolžno bel, za Emila Gazica, slikarja samouka, svojevrsten umetniški in tudi siceršnji izziv idilične podobe Nove vasi.

BOHINJ

/VEČER/ – V torek, 7. avgusta je začela obratovati nova nihalna žičnica na Vogel. Vrednost naložbe je znašala nekaj manj kot 1,6 milijarde tolarjev. Nova nihalka bo lahko prepeljala trikrat več oseb na uro kot stara, in sicer 950. Dolga je 1662 metrov, od stare pa hitrejša za meter na sekundo in se premika s hitrostjo devet metrov na sekundo. Večji sta tudi obe kabini nihalka, saj se v eni naenkrat namesto 27 lahko pelje 80 ljudi. Proga nove nihalka spada med najbolj strme v Evropi, saj je njen povprečni naklon 70-odstoten.

7Donline

VRŠIČ

/STA/ – Pri Ruski kapelici pod Vršičem je potekala tradicionalna spominska slovesnost v spomin na umrle ruske vojake, vojne ujetnike v prvi svetovni vojni, ki jih je leta 1916 zasul snežni plaz z Mojstrovke. Letošnje, že 85 slovesnosti se je udeležilo več najvišjih predstavnikov slovenske države, med njimi predsednik republike Milan Kučan in zunanji minister Dimitrij Rupel, pa tudi visoka ruska delegacija, med njimi metropolit smolenski in kalinigradski Kiril in podpredsednik ruske dume Artur Ciligarov ter minister za protimonopolno politiko in podporo podjetništvu Ilija Južanov. Tako metropolit Kiril kot podpredsednik ruske dume Ciligarov sta v nagovoru številnim navzočim poudarila velik simbolni pomen Ruske kapelice za krepitev rusko-slovenskih odnosov. Prav tako sta se slovenskemu narodu zahvalila za skrb za kapelico ter ohranjanje spomina na tragedijo ruskih vojakov. Kapelica je zavarovana kot kulturni spomenik in zanjo skrbi občina Kranjska Gora. Zgradili pa so jo Rusi sami iz lesa in lubja v letih 1916/1917. Pod snegom je v prvi svetovni vojni izgubilo življenje prek 300 ujetnikov in kakih deset stražarjev.

MAŠUN

/PRIMORSKE NOVICE/ – V središču mogočnih in stoletnih snežniških gozdov leži gozdarska pristava Mašun, ki so jo začeli graditi že v 19. stoletju na robu globoke Markove doline, obsežne kraške gozdne jase. Mašun je z izgradnjo gozdnih cest postal najpomembnejša točka na prehodu iz Pivške kotline v Loško dolino onkraj Snežnika. Po kakih 130 letih od nastanka je postal Mašun daleč najbolj urejeno središče snežniških gozdov in vse bolj priljubljen cilj številnih obiskovalcev.

HRPELJE - KOZINA

/PRIMORSKE NOVICE/ – Na zadnji seji so svetniki občine Hrpelje Kozina sklenili, da bo 21. julij poslej občinski spominski dan.

RENČE-VOGRSKO IDRIJA, SPODNJA IDRIJA IN PODNANOS

/PRIMORSKE NOVICE/ – V Državni zbor RS je prispelo kar 52 vlog za ustanovitev novih občin. Primorska je poslala pobude za štiri nove občine: Renče-Vogrsko, Idrija, Spodnja Idrija in Podnanos. Nobeno območje pa nima dovolj prebivalcev, razen Idrije. Slovenija ima sicer 192 občin, od tega 11 mestnih.

Znameniti priimek ŠTOLFA

LJUBLJANA /DELOFAX, GLAS SLOVENIJE/ – Priimek Štolfa je poznan tudi med nami avstralskimi Slovenci. Štolfe iz Melbournea so tudi naročniki Glasa Slovenije (eden izmed Štolfovih je zet Marcelle Bole). Delofax pa je objavil zanimive podatke: da je legendarni celjski primarij **dr. Franc Štolfa**, zobozdravnik v pokoju pred leti ustanovil **Zobozdravstveno knjižno zbirko**. Primarijev nono **Franc Štolfa** pa je bil do leta **1918 župan Sežane** (njegova hči Vida je bila učiteljica in zapisovalka sežanske kronike), potem pa so se Štolfovi pred fašisti umaknili v Ljubljano, njihova je bila znana gostilna **Lev na Gospodsvetski ulici**, kjer zdaj stoji hotel Lev Intercontinental. Tik pred drugo svetovno pa so se preselili v Celje, kjer je slovela njihova gostilna **Pri turški mački**.